

Vastineet lausuntoihin ja mielipiteisiin

HAARASUONKANKAAN TUULIVOIMA-ALUE

Haarasuonkankaan tuulipuisto Ky/ Vaalan kunta

Osayleiskaavan ehdotusvaiheen kuuleminen 7.11.–9.12.2024

17.10.2025

*FCG Finnish Consulting Group Oy ("FCG") on laatinut tämän raportin FCG:n asiakkaan ("Asiakas") toimeksianton ja ohjeiden mukaisesti. Tämä raportti on laadittu FCG:n ja Asiakkaan välisen sopimuksen ehtojen mukaisesti. **FCG ei ole vastuussa tästä raportista tai sen käytöstä suhteessa mihinkään muuhun tahoon kuin Asiakkaaseen.***

Tämä raportti voi perustua kokonaan tai osaksi kolmansien osapuolten FCG:lle antamiin tietoihin tai julkisiin lähteisiin ja näin ollen tietoihin, joihin FCG:llä ei ole ollut vaikutusmahdollisuuksia. FCG toteaa nimenomaisesti, ettei sillä ole vastuuta sille annettujen virheellisten tai puutteellisten tietojen perusteella.

Kaikki oikeudet (mukaan lukien tekijänoikeudet) tähän raporttiin kuuluvat FCG:lle, tai Asiakkaalle, mikäli niin on sovittu FCG:n ja Asiakkaan välillä. Tätä raporttia tai sen osaa ei saa muokata tai käyttää uudelleen toiseen tarkoitukseen ilman FCG:n kirjallista lupaa.

17.10.2025

Vaalan Haarasuonkankaan tuulivoima-alueen osayleiskaavan ehdotus oli nähtävillä 7.11.–9.12.2024. Nähtävillä oloaikana annettiin 15 lausuntoa. Muistutuksia jätettiin 12.

Alla on kuvakaappaukset lausunnoista sekä kaavoittajan antamat vastineet niihin. Alkuperäiset, lyhentämättömät lausunnot ovat mukana kaavaan liittyvässä päätöksenteossa.

Kaavaehdotuksen kuulemisen jälkeen Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaavaa varten on tehty seuraavat täydennysselvitykset:

1. Arkeologiset selvitykset on tarkistettu ja selostusta täydennetty. Selvitykset on lähetetty vastuumuseolle tiedoksi.
2. Liikenteen saavutettavuusselvitys on laadittu.
3. Pintavesien vaikutusten arviointi on laadittu.
4. Vaikutukset metsäpeuraan sekä karhun ja ilveksen elinympäristöön on tarkennettu.
5. Melumallinnus on tehty uusilla valmistajan lähtötiedoilla. Melun yhteismallinnuksessa on huomioitu myös Ukonkankaan tuulivoimahanke.
6. Vaikutukset kalasääkseen on tarkistettu.
7. Vaikutukset maakotkaan on tarkennettu.
8. Kaava-alueen sisäisen voimajohdon (400 kV) alueelta luontoarvot on tarkistettu.
9. Susitilanne tarkistettu Luken kanta-arvion 2025 pohjalta.
10. Kaavaselostuksen liitteeseen 13 *Luonto- ja linnustoseelvitys* lisätään valmisteluvaiheen ja YVA-selostuksen nähtävillä ollessa olleet selvitykset: 1) Lintujen kevätmuuttoselvitys 2022, 2) Lintujen syysmuuttoselvitys 2022, 3) Metsojen soidinpaikkaselvitys 2022.

Kaavaselostukseen liitetään erillinen kooste ehdotusvaiheen kuulemisen jälkeen tehdyistä muutoksista kaavakarttaan ja -selostukseen.

17.10.2025

Lausunnot

1 Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen on tutustunut asiakirjoihin ja pyytää huomioimaan tämän lausunnon liitteenä olevan Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen ohjeen tuulivoimapuiston suunnitteluun ja rakentamiseen.

Pelastuslaitos antaa tarkemmat tuulivoimaloiden riskienhallintaan ja operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät lausunnot pyynnöstä rakennuslupavaiheessa.

Vastine:
Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Merkitään tiedoksi.

2 Säteilyturvakeskus STUK

Säteilyturvakeskuksella ei ole lausuttavaa 7.11.2024 päivättyyn lausuntopyyntöön, koskien Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotusta.

Vastine:
Merkitään tiedoksi.

3 Luonnonvarakeskus Luke

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Selostuksessa kerrotaan, että maastoselvitysten yhteydessä löydettyjen jälkien ja muiden merkkien perusteella Kivesjärven reviiirin ydinalue on voitu varmuudella paikantaa selvästi Haarasuonkankaan suunnittelualueen ulkopuolelle. Tarkempi ydinalueen sijainti ja sen määrittelyperusteet on esitetty vain viranomaiskäyttöön osoitetussa erillisliitteessä, mutta tätä ei ole toimitettu Luonnonvarakeskukselle.

Vastineista käy ilmi, että kaavaehdotuksessa on huomioitu Luken aiempaa lausuntoa ja muutettu voimaloiden määrää ja sijainteja linnustovaikutusten huomioimiseksi. Lisäksi voimaloiden kokonaiskorkeutta on laskettu.

Hankealue rajautuu Vaarinkankaan (12 voimalaa) ja Turkkiselän (42 voimalaa) tuulivoimapuistoihin. Lisäksi Susisuon hanke (17 voimalaa) sijoittuu (0,1 km) lähes hankkeen rajalle. Yhteensä nämä hankkeet muodostavat laajan tuulivoima-alueen (106 voimalaa). Näiden lisäksi hankkeen ympäristöön (30 km säteellä) sijoittuu 14 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta (Kaavaselostuksen s. 300, Kuva 153. Tuulivoimalahankkeet Haarasuonkankaan suunnittelualueen ympäristössä).

Selostuksen mukaan hankkeen että sen yhteisvaikutusten ei uskota vaikuttavan metsästyksen alueella, sillä vaikutuksia riistalajistoon ei nähdä olevan. Tervajoen Erän metsästysalueista lähes 54 % (ja riistapeltoja) sekä Kaihlasan metsästysseuran alueista n. 44 % sijoittuu suunnittelualueelle. Tervajoen erän alueelle suunnitellaan 25 voimalan rakentamista, Kaihlasan Metsästysseuran alueelle ei suunnitella voimaloiden rakentamista. Selostuksessa esitetään hankkeesta koituvia positiivisia vaikutuksia metsästykselle. Negatiivisia vaikutuksia ei arvioida syntyvän, sillä riistalajiston arvioidaan tottuvan tuulivoimaan.

Natura-alueista Latvakangas (n. 500 m), Sarvisuo-Jerusalemínsuo (4,3 km) sijoittuvat hankealueen läheisyyteen. Sähkönsiirtoreitin läheisyydessä sijaitsee (1,7 km) Tolkansuon ja Joutensuon (640 m) Natura-alueet. Näistä Tolkansuo ja Sarvisuo-Jerusalemínsuo ovat metsäpeuralle tärkeitä Natura-alueita. Metsäpeura käyttää Sarvisuo-Jerusalemínsuon Natura-aluetta etenkin kesällä, vasonta- ja vasanhoitoaikana, mutta myös syksyisin. Yhteisvaikutusten osalta on syytä huomioida, että näiden Natura-alueiden ympärille suunnitellaan myös muita tuulivoimahankkeita.

17.10.2025

On hyvä huomioida, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi)). Sarvisuo-Jerusaleminsuo ja Tolkansuo kuuluvat tähän päivitykseen.

Yhteisvaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida myös se, että metsäpeurakantaa rajoittaa moni tekijä. Elinympäristövaatimukset ovat korkeat, tilankäyttö laajaa ja Suomessa on lajille sopivia lisääntymiselinympäristöjä vähän. Lähes kaikki laadukkaat suoerämaat on jo asutettu, joten levinneisyyskin on melko suppea ja ydinalueillakin kanta on harva verrattuna esim. hirveen samoilla alueilla. Kaikki nykyiset suoerämaalaidut ovat tärkeitä sijaittavatpa ne keskellä tai reunalla lajin levinneisyyttä.

Mikäli laadukkaita suoerämaita menetetään, niitä ei voida kompensoida. Nykyinen peurakannan kasvu ja elinkyky on siis enimmäkseen Suomenselän kannan varassa. Tämä korostaa kaikkien metsäpeuralle tärkeiden Natura-alueiden merkitystä ja niitä ympäröivien soveltuvien alueiden merkitystä metsäpeuran kannalta.

Luke näkee siten yhä, että metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke (ks. Skarin ym. 2018, Tolvanen ym. 2023). Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Mitä enemmän alueella tai sen välittömässä läheisyydessä (5 km) säteellä on erilaisia lineaari- tai muita rakenteita, sitä enemmän luonnontilainen alue ja sen laatu metsäpeuran elinympäristönä heikkenee (esim. Wittmer ym. 2007, Whittington ym. 2011 ja anon. raportti 2022).

Luke näkee, että hankkeen yhteisvaikutuksia tässä tarkastellun lajiston ja Natura-alueiden osalta ei ole riittävästi arvioitu. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Esimerkiksi Kivesjärven susireviirille sijoittuu useita tuulivoimahankkeita, jotka muodostavat laajan yhtenäisen tuulivoima-alueen reviirin erämaisimmille ja rauhallisimmille alueille. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tätä tulisi tarkastella huolellisesti.

Lisäksi Luke huomauttaa, että lajiston totumisesta tuulivoimaan, ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita.

17.10.2025

Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttämiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen. Mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee pirstoutuminen myötä, vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

Vastine:

- Metsäpeurat voivat välttää suunnittelualueen rakentamisen aikana rakentamisesta johtuvan melun ja muun ihmistoiminnan takia. Tällä ei kuitenkaan välttämättä ole populaatiotasoa vaikutuksia, koska suunnittelualue ei sijoitu esimerkiksi metsäpeuran kesäaikaisen levinneisyyden ydinalueille, joissa esimerkiksi vaatimet liikkuvat vasanhoidon aikana. Populaatiotasoa vaikutukset korostuisivat, jos suunnittelualue sijoittuisi metsäpeuran kesälevinneisyyden ydinalueille. On myös huomioitava, että metsäpeura voi palata suunnittelualueelle tuulivoimaloiden toiminnan aikana, koska suunnittelualueella sijaitsevat erityisen hyvät ja hyvät elinympäristöt jäävät vapaaksi rakenteista.
- Arvioinnin perusteella Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen rakentamisen vaikutus alueella liikkuville metsäpeuroille on suuruudeltaan lievä ja merkittävyydeltään vähäinen. Hankkeen ei myöskään arvioida merkittävästi heikentävän metsäpeuran kannalta tärkeiden Natura-alueiden olosuhteita (Tolkansuo ja Sarvisuo-Jerusalemínsuo).
- Lausunnossa viitattu Skarin ym. 2018 tutkimus sijoittuu Ruotsin tunturiylängölle, joka ei verrattavissa Haarasuonkankaan talousmetsäalueisiin. Kyseisessä Skarin ym. 2018 tutkimuksessa ei myöskään oteta kantaa suojavyöhykkeen kokoon eli tutkimuksessa ei ole saatu tuloksia, joiden mukaan 5 kilometrin suojavyöhyke vaaditaan. Sarvisuo-Jerusalemínsuosta on 3,47 kilometrin etäisyys kaava-alueen rajaan ja 4,09 km tv-alueen rajaan. Kaksi suunniteltua voimalaa sijoittuu tällä hetkellä alle noin 4,35 km:n etäisyydelle Sarvisuo-Jerusalemínsuon rajasta. Tolkansuo on yli 5 km etäisyydellä lähimmästä tv-alueesta. Alue on osittain peitteistä talousmetsää, joten voimaloiden näkymäalue osuu vain osin metsäpeuran kannalta merkittävälle Natura2000-alueille.
- Wittmer ym. 2007 tutkimus ei ole suoraan sovellettavissa Haarasuonkankaan hankkeeseen, koska kyseisessä tutkimuksessa selvitetään metsän laadun heikkenemisen yhteyttä Pohjois-Amerikan karibuiden selviytymiseen. Tutkimuksen päätuloksena kerrotaan, että vanhojen metsien alueilla karibut selviytyvät paremmin kuin nuorempien / talousmetsien alueella. Tutkimuksessa siis otetaan kantaa metsätalouteen eikä tuulivoimarakentamiseen. Haarasuonkankaan tuulivoimahanke on suunniteltu talousmetsäalueelle, joka ei lähtökohtaisesti (tai

LUKEN GPS-pantapeura-aineiston mukaan) ole metsäpeuran ydinlevinneisyysaluetta tai parasta kesälevinneisyysaluetta.

- Luontoselvityksen sivulla 52 todetaan: Metsäpeura on luokiteltu riistanisäkkääksi (Metsästyslaki 28.6.1993/615) eikä laji sisälly Suomessa rauhoitettujen lajien luetteloon. Metsäpeuraa eivät siten suoraan koske luonnonsuojelulain (9/2023) 70 §:n (kumotun lain 1096/1996 39 §:n) tarkoitetut lajirauhoitusta koskevat säännökset (mm. tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana). Lajia ei ole sisällytetty myöskään luontodirektiivin liitteen IV(a) tiukasti suojeltuihin lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat suoraan suojeltuja.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

4 Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjois-Pohjanmaan piiri ja Kainuun piiri

Haarasuonkankaan voimalat on ryhmitelty kahteen osa-alueeseen, joista läntisellä osalla Otermajärven eteläpuolella on yhteensä 9 voimalayksikköä ja 26 voimalaa itäiseen osaan, joista jotkin aivan Tervajoen varteen ja luonnotilaisten soiden laidoille. Yhteensä tässä hankkeessa on suunnittelussa nyt 35 voimalaa.

Hanke koostuu voimaloiden lisäksi sisäisestä tieverkostosta, maakaapeleista sekä sähköasemasta. Tässä osayleiskaavassa sähkönsiirtovaihtoehto jää vielä vahvistamatta. Kaavaluonnoksessa esitetään sähkönsiirron vaihtoehdot SVEA1, SVEA2 ja SVEC. Läntinen linja SVEA on noin 33 kilometrin pituinen 110 tai 400 kV:n voimajohtoreitti Fingridin Vaalan Nuujuankankaan sähköasemalle. Voimajohdot osaltaan pirstovat luonnon monimuotoisuutta. SVEB hankealueelta noin 28 kilometriä pohjoisen suuntaan vievä 110 tai 400 kV:n voimajohtoreitti on hylätty suunnitelmista. SVEC puolestaan on vajaat 20 kilometriä pitkä etelään hankealueelta suuntautuva 110 tai 400 kV:n siirtolinja kohti Fingridin suunnittelema uudelle sähköasemalle, joka sijaitsee Paltamon kunnan puolella.

17.10.2025

Sähkönsiirto tapahtuu voimaloiden ja sähköaseman välillä maakaapelein. Hankealueella on myös ilmajohdosta koostuva siirtolinja, jota myös kutsutaan sisäiseksi sähkönsiirroksi. Voimalinjat pirstovat elinympäristöjä. Itäinen lähtöpiste Puolangan rajalla jää nimeämättä, mutta ehkä kyse on vain hankealueen sähköasemasta, jonne voimaloiden tuotto ohjataan. Toisaalta Puolangan kunnan puolella on Vaarinkankaan tuulivoimahanke, joka rajoittuu Haarasuonkankaaseen. Arviointiselostuksessa ei kuitenkaan kerrota, että Haarasuonkankaan kautta vedettävä reitti olisi samalla Vaarinkankaan hankkeen ulkoinen sähkönsiirtolinja. Ns. sisäinen ilmajohtolinjasto on edelleen sokea piste myös vaikutusten arvioinnissa, esimerkiksi sen pystytyksen vaikutuksia kasvillisuuteen tai linnustoon ei ole selvitetty. Vaikutuksista linnustoon ei ole mainintaa ja luontotyyppiselvityksessä todetaan vain, että pylväiden pystytyksestä voi aiheutua hydrologisia seurauksia ainakin läntisellä lohkolle, koska reitti sivuaa suunnittelualan länsiosassa Kivisuota joko pohjoisempaa tai eteläisempää kautta. Sen sijaan kasvillisuuskartoitusta on laadittu ja sen tulokset esitetään vain hankealueen rajauksen ulkopuoliselta osalta. Sitä puolestaan ei kaavoitus koske.

Otermajärven etelärannan lähellä sijaitseva **Kivisuo** mainitaan hyväksi lintusuoksi ja luonnontila kohtaiseksi - hyväksi, varsinkin keskiosiltaan edustavaksi. Tosiasia on, että suoluonnon tila Kivisuolla heikentyy hankkeen seurauksena. Se ei ole kestävää tuulivoimatuotannon rakentamista.

Myös hankealueella sijaitseva **Pihlajasuo** on linnustoltaan monipuolinen ja merkittävä pesimäsuu. Pesivinä lajeina suolla ja sen lähituntumassa on tavattu viime vuosina mm. sääksi, sinisuohaukka, mehiläishaukka, tuulihaukka, nuolihaukka, kanahaukka, teeri, metso, riekko, liro, valkoviklo, pikkukuovi ja kapustarinta.

Hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä on neljä aktiivista sääksen pesää ja useita pesiviä metsäpetolintulajeja. Hankkeen haitalliset vaikutukset näihin ovat vääjäämättä merkittävät.

Hankealue sijaitsee kahden aktiivisen susireviirin alueella: Pahkavaaran ja Kivesjärven perhelaumat (LUKE 2024). Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa ei ole tuulivoiman rakentamista varten varausta kyseisellä hankealueella. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavaehdotuksessa ovat varaukset tv-1 400 ja 401, joista tv-1 401 koskee läntistä palstaa. Varaukset on merkitty vaihemaakuntakaavaehdotukseen *Tuuli*-hankkeen selvitysten perusteella, jotka ovat sinänsä perusteellisia, mutta eivät hankekohtaisesti riittäviä.

17.10.2025

Useille vireille laitettujen tuulivoimahankkeiden muodostaman maankäytöllisen kokonaisuuden vaikutusten arviointi on vajaa. Olennaista tietoa Haarasuonkankaan ja sen viereisten Turkkiselän ja Takiankankaan toteuttamiskelpoisuudesta kerrotaan kaavaselostuksessa kappaleessa 9.19.2 (sivu 292): *"Yksistään Haarasuonkankaan hankkeen osuus vaikutuksista on hyvin vähäinen. Turkkiselän ja Takiankankaan hankkeet yksinäänkään eivät ole maakotkaan kohdistuvien vaikutusten vuoksi toteuttamiskelpoisia nykyisessä laajuudessaan. Kaikkien kolmen hankkeen toteuttaminen maakotkan kannalta kestävästi tulisi toteuttaa yhteistyössä kaikkien hanketoimijoiden, hanketta valvovien viranomaisten ja lajin suojelusta vastaavan Metsähallituksen kesken."* Maakotkaa koskevan selvityksen sisällöstä ei ole tarkaa tietoa, koska se on rajattu vain viranomaiskäyttöön. Niinpä sen riittävyttä on vaikea arvioida. Ehdotus aikalisästä ja hankkeiden kehittämisestä yhteistyössä on kannatettava ehdotus.

Itäisen osan poikki Otermajärveen virtaava **Tervajoki** on uomaltaan luonnontilainen. Se on saanut arvoluokaksi 2, erityisen tärkeä kohde. Kaavaluonnoksessa se on erotettu luo-merkinnällä. Vesistö on myös tärkeä osa ekologista verkostoa ja potentiaalinen saukon ja rantametsät liito-oravan elinympäristöjä. Kohteen herkkyys todetaan suureksi ja hankkeen vaikutukset kohtalaisiksi. Vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan erityisesti uusista joen ylittävistä huoltoteistä ja reunametsien raivauksista. Millaisin rakentein joen ylitys toteutetaan, ei selostuksista käy ilmi. Niissä kerrotaan tavanomaiset tiedot voimalan perustuksista ja teiden ja sähkönsiirtolinjojen leveyksistä ja raivaustarpeista. Kaavassakaan ei joen ylityksistä mitenkään ohjeisteta. Ellei niitä varten tarvita mitään lupia, toteutus jää yksinomaan hankevastaavan mielivaltaisesti ratkaistavaksi. Kun isompi vaihde tuulivoimarakentamisessa on vasta käynnistymässä, monipuolisempi ohjeistus toteutuksen avuksi olisi tärkeä keino haittojen ennalta ehkäisemiseksi. Tervajoen ylitykset ovat kuitenkin toteutustapoja isompi ongelma.

Tervajoki rantametsineen on monimuotoisuuskeskittymä talousmetsien hallitsemassa ympäristössä. Virtaveteen rakentamisesta koituu kiintoaine- ja ravinnekuormitusta, joka ei ole ohimenevä haitta. Kuormitus aiheuttaa pohjan liettymistä ja se puolestaan elinympäristön ekologisen tilan muutoksen. Luonnon köyhtymisen ohella menetys kohdistuu sekä paikalliseen

virkestyskäyttöön että luontomatkailun mahdollisuuksiin. Maakuntakaavassa viime mainitut käyttömuodot on noteerattu ja merkitty Tervajoki melonta- ja vesiretkelyreitiksi. Tämän kaavamerkinnän painoarvo on jäänyt arvioinnissa vähäiseksi (ks esimerkiksi kappale 9.13.4 Vaikutukset matkailun operatiiviseen toimintaan). Selvää kuitenkin on, että useamman huoltotien rakentaminen joen poikki tuhoaa reitin virkestyskäytön, mikä on maakuntakaavan vastaista. Lisäksi se olisi kunnan intressien vastaista ja johtaisi virkestyskäytön ja luontomatkailun mahdollisuuksien kaventumiseen.

17.10.2025

Kaavaluonnos ei ole vielä ehtotetussa muodossa toteuttamiskelpoinen eikä sitä tule viedä ehdotusvaiheeseen ilman merkittäviä muutoksia. Luonnontilan heikennykset todetaan, mutta ne arvioidaan kautta linjan vähäisiksi. Ottaen huomioon vireillä olevien hankkeiden suuren määrän luonnon köyhtyminen on kuitenkin ilmiselvää. Yksittäistä hanketta saa yleensä jonkin verran korjattua prosessin kuluessa.

Joitakin voimalapaikkoja on karsittu, mutta ei riittävästi. Virtavesille ja suoluonnolle sekä monille direktiivilajeille haitat ovat vielä olemassa.

Itäisen osan voimaloiden ja niiden välisten teiden ja kaapeleiden määrä ja sijoittelu tulee suunnitella uudelleen siltä pohjalta, ettei Tervajokeen rakenneta ylityksiä, vaan joen tila ja rantametsät ja virkistyskäyttö säilyvät ennallaan. Suunnitelman uudelleen arviointi on hyvin mahdollista, koska Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen kaavoituksella ei ole kiire. Ensin tehdään päätös energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavasta ja mielellään myös varmistetaan sen lainvoimaisuus. Lisäksi on selvästikin tarpeen arvioida vähintään Vaalan itäosiin kaavailtujen tuulivoimaa koskevien varausten yhteisvaikutukset huolellisesti ja sen pohjalta päättää toteuttamiskelpoisesta kokonaisuudesta.

Tämän lisäksi haluamme korostaa tuulivoimahankkeiden negatiivisia **yhteisvaikutuksia** pohjoisen luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonrauhan kokemiseen yli maakuntarajojen. Kenelläkään ei ole kattavaa ja varmaa tietoa negatiivisista luonto- ja ympäristövaikutuksista. Tuulivoimahankeselostuksessa luonnontilaa ja lajiston elinoloja heikentäviä vaikutuksia vähätellään taas kerran.

Kaavasuunnitelmassa todetaan kyllä seuraavaa: *Tuulivoimalapuistojen merkittävimmät yhteisvaikutukset tulevat vaikuttamaan lounas-koillis-suunnan ekologiseen yhteyteen, koska Haarasuonkangas, Vaarinkangas, Turkkiselkä ja Takiankangas muodostaisivat 28 kilometrin mittaisen tuulivoimala-alueen.*

Toivomme luonnon kestävyuden ja monimuotoisen lajiston säilymisen kannalta mahdollisimman vähän uusien teiden ja voimajohtolinjojen rakentamista. Muun muassa lintujen (esim sääksi, huuhkaja ja viirupöllö) törmäämistodennäköisyys johtoihin kasvaa merkittävästi, mikäli sähkönsiirtoa varten rakennetaan uusia 110 kV:n tai jopa 400 kV:n voimajohtolinjoja kymmeniä kilometrejä. Muuntajat tulee suojata niin, ettei niistä tule lepäilevien lintujen surmanloukkuja.

Yksittäisten hankearviointien rinnalla on ehdottomasti tehtävä tarkkaa tuulivoimahankkeiden yhteisarviointia maakuntarajojen yli. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035-kaavasta on valitukset hallinto-oikeuden käsittelyssä. Hankkeiden yhteisvaikutuksista käy jo ilmi, että hankkeiden kokonaismäärä on seudullisesti suuri ja kestämaton jo pelkästään maakotkan tulevaisuuden kannalta.

17.10.2025

Palataan Haarasuonkankaan YVA-selostuksen sivulle 405: *Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston ja muiden sen läheisyyteen sijoittuvien tuulivoimahankkeiden merkittävimmät yhteisvaikutukset kohdistuvat maakotkaan. Tarkempi yhteisvaikutusten arviointi esitetään erillisessä viranomaisraportissa (Liite 12). Haarasuonkankaan hanke sijoittuu kahdelle maakotkareviirille, joista toiselle yhteisvaikutusten arvioidaan nousevan merkittäviksi. Laaditun Metsähallituksen ja Oulun yliopiston kehittämän elinympäristömallinnuksen perusteella samalle reviirille sijoittuvat **Turkkiselän tuulivoimahanke ja Takiankankaan tuulivoimahanke molemmat yksistään jo nostaisivat vaikutukset mallinnuksessa käytetyn merkittävän vaikutuksen raja-arvon yli** (Kuva 21.4). Yksistään Haarasuonkankaan hankkeen osuus vaikutuksista on hyvin vähäinen. Turkkiselän ja Takiankankaan hankkeet yksinäänkään eivät ole maakotkaan kohdistuvien vaikutusten vuoksi toteuttamiskelpoisia nykyisessä laajuudessaan. Kaikkien kolmen hankkeen toteuttaminen maakotkan kannalta kestävästi tulisi toteuttaa yhteistyössä kaikkien hanketoimijoiden, hanketta valvovien viranomaisten ja lajin suojelusta vastaavan Metsähallituksen kesken.*

YVA:ssa todetaan myös muita selkeitä linnustovaikutuksia: *Yhteisvaikutuksia voi muodostua erityisesti Korteperänsuon ja Tornikankaan tuulivoimahankkeiden kanssa, jolloin vaikutukset kohdistuvat Tolkansuon ja Sarvisuo-Jerusalemnsuon alueen linnustoon, sekä Turkkiselän ja Takiankankaan tuulivoimapuistojen kanssa, jolloin vaikutukset kohdistuvat ensi sijassa Joutensuon linnustoon (häirintävaikutus, törmäysvaikutus). Yhteisvaikutukset Tornikankaan kanssa tulevat arvioitaviksi ko. hankkeen YVA- menettelyssä. Yhteisvaikutukset Korteperänsuon sekä Turkkiselän ja Takiankankaan tuulivoimapuistojen kanssa jäävät todennäköisesti korkeintaan kohtalaisiksi.*

Linnustovaikutukset on arvioitu luultavimmin alakanttiin, joten tässä hankkeessakin on hyvä noudattaa varovaisuusperiaatetta. Mm. läheisen Turkkiselän alueelta on löytynyt rakennusluvan myöntämisen jälkeen uusia luontoarvoja mm. suurpetojen osalta. Linnustokartoituksia olisi syytä toteuttaa useamman vuoden aikana ja niihin pitäisi panostaa riittävin resurssein.

YVA-selostus sivu 404. *Alle 20 kilometrin etäisyydelle hankealueesta sijoittuu yhdeksän tuulipuistohanke. Suoraan hankealueeseen liittyy sen kaakkoispuolelle sijoittuva Turkkiselän 42 voimalan tuulipuistohanke. Tässä kohtaa 0 km itään Kainuun puolella käynnistyneen Vaarinkankaan tuulivoimahankkeen vaikutusta ei haluta arvioida lainkaan. Vaikutukset on syytä arvioida jo nyt. Lisäksi Winda Energy suunnittelee tuulipuistoa Vaalan Susisuolle. Hankealue sijaitsee noin 23 km koilliseen Vaalan keskustasta Otermantien pohjoispuolella. Alueelle suunnitellaan alustavasti noin 13-17 tuulivoimalaa.*

17.10.2025

YVA:ssa todetaan myös seuraavaa:

*Turkkiselän ja Takiankankaan toteutuessa Haarasuonkankaan tuulipuiston yhteisvaikutukset Oulujärven koillisosien maisemaan ovat **merkittävät**.*

*Ukonkankaan, Koirakankaan ja Hirvivaara-Murtiovaaran tuulipuistohankkeet sijoittuvat Haara-suonkankaan hankealueen koillispuolelle. Toteutuessaan näiden tuulivoimalahankkeiden maisemavaikutukset yhdessä Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston kanssa ovat **merkittävät**.*

Haarasuonkankaan lähiympäristöön kohdistuu kuitenkin jo niin merkittävää tuulivoimarakentamista siten, että talousmetsäalueiden ja niiden lomassa sijaitsevien arvokkaampien alueiden pirstoutumisen vuoksi yhteisvaikutukset muodostuvat todennäköisesti ainakin kohtalaisiksi.

Näiden kaikkien edellä mainittujen seikkojen perusteella Haarasuonkankaan tuulivoimahanke ei ole ainakaan sellaisenaan toteuttamiskelpoinen.

Mikäli hanke kuitenkin toteutetaan, tulee kiinnittää erityistä huomiota ekologisten yhteyksien säilymiseen ja tehdä tarvittavat lieventämistoimenpiteet kuten voimalapaikkojen reilu karsiminen.

Yleiseksi käytännöksi soisi muodostuvan, että hankkeita toteuttavat yhtiöt kompensoivat aiheuttamaansa luontokatoa ennallistamalla vastaavan tyyppisiä alueita toisaalla. Ensisijaista on kuitenkin aina se, ettei hankkeilla pirstota erämaisuuutta tarvitsevien lajien elinympäristöjä.

Vastine:

Kaavaehdotuksessa ei ratkaista kaava-alueen ulkopuolista sähkönsiirtoa. Maastossa kaava-alueen sisäinen (110/400 kV) voimajohtoreitti on kartoitettu luontoarvojen osalta kesällä 2025. Liitteen 16 (Salassapidettävä) mukaan tässä työssä käytetyllä törmäysmallilla arvioidaan nimenomaan kotkien mahdollisia törmäyksiä tuulivoimaloihin. Muihin tuulivoimapuiston oheisrakenteisiin kuten sähkönsiirron voimajohtoihin tapahtuvia törmäyksiä ei ole mahdollista arvioida tällä törmäysmallilla, eikä vastaavia malleja ole toistaiseksi kehitetty muuallakaan maailmassa. Rengastuslöytöjen perusteella kotkien tiedetään törmäävän paikoin myös sähkölinjoihin, mutta näyttää siltä, että törmäyksiä tulee lähinnä matalampiin ja ohuempiin jakeluverkon johtoihin kuin voimajohtoihin (Honkala, J. / rengastustoimisto, kirjall. tiedonanto).

Lausunnossa viitataan YVA-selostukseen. YVA-lain mukainen arviointiprosessi on päättynyt yhteysviranomaisen perusteltuun päätelmään, joka on annettu 2.11.2023. Perusteltu päätelmä on otettu kaavaehdotuksen laadinnassa huomioon (liite 5).

17.10.2025

Kaavaehdotuksessa on otettu huomioon metsälain ja vesilain kannalta tärkeät luontoarvot, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet sekä uhanalaiset luontotyytit. Luontoarvot on osoitettu luo-1, luo-2, luo-3-merkinnöillä.

Tervajoki on osoitettu luo-1 merkinnällä ja joen ylityksestä on annettu kaavamääräys.

Merkitään tiedoksi.

5 Pohjois-Pohjanmaan liitto

Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvotteluun 15.3.2022, seurantaryhmän kokoukseen 1.6.2022, osayleiskaavan 1. viranomaisneuvotteluun 7.11.2023 ja antanut lausunnon hankkeen YVA-ohjelmasta ja osayleiskaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelmista 3.9.2022 ja YVA-selostuksesta ja kaavaluonnoksesta 26.9.2023.

Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisten tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Kaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen ja vaikutusten hallinta koko maakunnan tasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan suunnittelussa huomioon.

17.10.2025

Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteisien alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kuntakaavan yhteydessä laadittavan YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelujen perusteella. Maakuntakaavan joustavuudesta johtuen kuntakaavaratkaisu voi riittävästi selvityksillä perustellen erota maakuntakaavassa osoitetuista tv-alueiden rajauksista. Hankekohtaiset maakuntakaavaa tarkemmat selvitykset, ympäristövaikutusten arviointi (YVA), mukaan lukien yhteisvaikutusten arviointi ovat ratkaisevina tekijöinä tässä arvioinnissa. Käytännössä osa kuntakaavassa esitetyistä tuulivoimaloista voi sijoittua maakuntakaavan tv-aluerajausten ulkopuolelle, mikäli eroavaisuus on yksityiskohtaisemmassa kaavassa perusteltu siinä laadituilla, maakuntakaavatasoa tarkemmilla selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista.

Hankkeen suhde voimassa olevaan maakuntakaavaan

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2006) on kumoutunut 3. vaihemaakuntakaavan saatua lainvoiman KHO:n päätöksellä 17.1.2022. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten maakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista.

Voimassa olevassa tuulivoimarakentamista ohjaavassa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa Haarasuon hankealueen lounais- ja kaakkoisosat on osoitettu seudullisesti merkittävänä tuulivoimaloiden alueina (tv-1 371 Rovakangas-Pirttikangas ja tv-1 372 Haarasuonkangas). Kaavaehdotuksessa esitetty kaavaratkaisu ei kuitenkaan tukeudu näihin 3. vaihemaakuntakaavan tv-alueisiin, sillä voimalat sijoittuvat suurimmalta osin maakuntakaavan tv-1 -alueiden ulkopuolelle. Näin ollen Haarasuonkankaan kaavaehdotusta ei voida pitää lainvoimaisen maakuntakaavan mukaisena, sillä poikkeaminen tv-alueisiin on merkittävä. Tämä on tuotu esiin kaavaselostuksessa.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ja TUULI-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitossa on vireillä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatiminen. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitetaan lisäksi valtioneuvoston 18.11.2021 päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), uuden luokittelun mukaiset pohjavesialueet (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), vuosina 2019-2023 kartoitetut ja päivitetty perinnebiotoopit (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus) valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien osien ja kaasuputken yhteystarvemerkintä.

17.10.2025

TUULI-hanketta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla) toteutettiin 1.6.2020-30.4.2023 välisenä aikana. TUULI-hankkeessa valmistui useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys, sähkönsiirtoselvitys, maakatkaselvitys ja maisemaselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhajausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset olivat energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitettävien tuulivoima-alueiden lähtökohtina. TUULI-hankkeessa tutkittiin pinta-alaltaan vähintään 7 km² suuruisia tuulivoimaloiden alueita. Luonnos- ja viranomais ehdotusvaiheissa seudullisesti merkittäväksi tuulivoimaloiden alueeksi maa-alueilla (tv-1) määriteltiin vähintään 7 voimalaa. Seudullisesti merkittävän tuulivoimaloiden alueen määritelmä palautettiin julkisessa ehdotusvaiheessa lainvoimaisten 1. ja 3. vaihemaakuntakaavojen mukaiseksi eli seudullisesti merkittävä kokonaisuus on kymmenen (10) tai useampia voimaloita käsittävä tuulivoimahanke.

Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa keväällä 2024 toteutettiin Natura-alueita koskeva riskiselvitys, jossa tarkasteltiin Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden ekologista verkostoa. Selvitys löytyy maakuntakaavoituksen julkisilta verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/#naturariskit>.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on edennyt julkiseen ehdotusvaiheeseen. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkinen ehdotus käsiteltiin maakuntahallituksen kokouksessa 17.9.2024 § 145 ja se oli nähtävillä 23.9.-24.10.2024 välisenä aikana. Maakuntakaava-aineisto kohdekuvauksineen löytyy maakuntakaavoituksen verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>.

Maakuntahallitus käsittelee kuulemisaikana saadun palautekoosteen kokouksessaan [19.11.2024](https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/#naturariskit) ja kävi maakuntakaavan etenemisestä evästekeskustelun. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan oli määrä valmistua vuoden 2024 aikana, mutta julkisen ehdotusvaiheen runsaan palautteen, sen edellyttämien työneuvotteluiden ja kaava-aineiston täsmentämistarpeen takia hyväksymiskäsittely siirtyy keväälle 2025. Ympäristöviranomaisen lausunnot toivat esiin sen, että energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaratkaisua on tarkasteltava erityisesti Natura 2000-verkoston suojeluperusteiden ja niiden läheisyyteen osoitettujen tuulivoima-alueiden osalta. Tämä voi myös Haarasuonkankaan osalta tarkoittaa sitä, että vaihemaakuntakaavan tv-1 aluerajaus tarkentuu edelleen energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan seuraavassa vaiheessa. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta ei voida hyväksyä ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tv-alueena. Maakuntavaltuuston hyväksymispäätös voi olla valituskäsittelyn alaisena oikeusasteissa eli maakuntakaavan ei tarvitse olla lainvoimainen (kuulutettu voimaan ilman lainvoimaa MRL 201 §). Kuntakaavan selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkisessa ehdotuksessa Haarasuonkankaan alueelle on osoitettu kaksi tuulivoimaloiden aluetta (tv-1 400 Haarasuonkangas E ja tv-1 401 Haarasuonkangas P). Haarasuonkankaan kaavaehdotuksen 35 tuulivoimalasta 31 sijoittuu edellä mainituille tuulivoimaloiden alueille ja neljä voimalaa niiden välittömään läheisyyteen. Näin ollen hankkeen voi katsoa tukeutuvan vireillä olevaan vaihemaakuntakaavaan. Kolmannessa vaihemaakuntakaavassa Haarasuonkankaan suunnittelun alueen

17.10.2025

läheisyyteen osoitetut seudullisesti merkittävien tuulivoima-alueiden merkinnät (tv-1 371 ja tv-1 372) kumoutuvat ja korvautuvat energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan voimaan tullessa näillä uusilla tv-1 -aluemerkinnöillä.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkiseen ehdotukseen on täsmennetty useiden kaavamerkintöjen selityksiä ja suunnittelumääräyksiä. Myös tuulivoimarakentamisen yleinen suunnittelumääräys on uudistettu. Haarasuonkankaan kaavaehdotuksen asiakirjoissa ei kuitenkaan ole huomioitu uusia suunnittelumääräyksiä ja arviointi hankkeen suhteesta maakuntakaavaan on jäänyt vajavaiseksi. Ennen hyväksymiskäsittelyä Haarasuonkankaan kaavaehdotuksen asiakirjoihin on päivitettävä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan uudet suunnittelumääräykset ja arvioitava hankkeen suhdetta näihin. Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen jatkosuunnittelussa on varmistuttava energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan suunnittelumääräyksen toteutuminen.

Maakuntakaavan tv-alueen rajaukseen liittyvät tekijät ja maakuntakaavoituksen aikana laaditut selvitykset (erityisesti maakotka-, maisema- ja Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevat selvitykset) tulee huomioida Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen jatkosuunnittelussa. Haarasuonkankaan jatkosuunnittelussa on myös kiinnitettävä erityistä huomiota energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksen kaavaratkaisuun ja aluetta koskeviin tunnistettuihin vaikutuksiin, jotka on esitetty kaavaselistuksessa ja kyseisen alueen kohdekuvauksessa.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirron ratkaisut tuottavat merkittäviä vaikutuksia tuulivoimapuistojen ulkopuolelle. Haarasuonkankaan tuulivoimapuisto on suunniteltu liitettäväksi kantaverkkoon kahdella eri liityntäjohtolla ja näiden vaikutuksia on arvioitu hankkeen YVA-menettelyssä. Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston kaavaehdotuksessa ei osoiteta tuulivoimapuiston ulkoista sähkönsiirtoa, eikä kaavaselistuksessa ole avattu sähkönsiirron lopullista ratkaisua. Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston sähkönsiirrolla on yhteisvaikutuksia muiden alueella vireillä olevien tuulivoimahankkeiden ja myös alue- ja kantaverkon voimajohtohankkeiden kanssa. Sähkönsiirron ratkaisujen ollessa vielä kesken, ei Pohjois-Pohjanmaan liitto voi ottaa kantaa hankkeen sähkönsiirron vaikutuksista.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkiseen ehdotukseen on uudistettu yleisiä tuulivoiman suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta: *”Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimama-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin. Suunnittelua on tehtävä yhteistyössä muiden energiantuotannon hanketoimijoiden, kuntien, viranomaisten sekä kanta- ja alueverkkoyhtiöiden kanssa. Lisäksi on arvioitava sähkönsiirron yhteisvaikutukset muiden voimajohtohankkeiden kanssa sekä maalla että merellä.”*

Vaikutusten arviointi

Pohjois-Pohjanmaan liitto nosti esille Haarasuonkankaan kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossaan ja loppuvuodesta 2023 pidetyssä osayleiskaavan 1. viranomaisneuvottelussa, että kaavaehdotusta laadittaessa on huomioitava Pohjois-Pohjanmaan TUULI-hankkeen maisemaselvitys ja keväällä 2024 valmistunut Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskeva selvitys. Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston kaavaselistuksen lähtötietoaineistojen mukaan Haarasuonkankaan kaavaehdotuksen laadinnassa ja vaikutusten arvioinnissa ei ole hyödynnetty kumpaakaan selvitystä, mitä liitto pitää puutteena. Ennen hyväksymiskäsittelyä Haarasuonkankaan

17.10.2025

kaavaehdotuksen asiakirjoihin on päivitettävä nämä puuttuvat selvitykset huomioiden myös näihin molempiin liittyvät vaikutusten arvioinnit. TUULI-hankkeen maisemaselvitys löytyy TUULI-hankkeen nettisivuilta (<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/omat-hankkeet/tuuli-hanke/>).

Vaikutukset Natura-2000 verkostoon ja ekologiseen verkostoon

Natura-alueet, luonnon ydinalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet muodostavat ekologisen verkoston, jolla luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja eläinten liikkumisen turvaaminen ovat erityisen tärkeitä. Pohjois-Pohjanmaan liiton toukokuussa 2024 valmistuneessa Natura-alueita koskevassa riskiselvityksessä täydennettiin ja määriteltiin Pohjois-Pohjanmaan ekologiset yhteydet ja luonnon ydinalueita yhdistävän ekologisen verkoston raja-ohjaamaan tuulivoimarakentamista ja välttämään maankäytön muutoksille herkkiä alueita. Tämä ekologinen verkosto on esitetty Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihehahmotuksen julkisen ehdotusvaiheen selostuksen liitekartalla 1 ([Tuulivoima, luonnon monimuotoisuus ja energiansiirto](#)). Nyt valmistunut selvitys on tarkentanut TUULI-hankkeen viherrakente- ja ekosysteemipalveluselvityksessä määriteltyjä ekologisia yhteyksiä, ja korvannut ne.

Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston kaavaehdotuksessa on arvioitu hankkeen vaikutuksia viherrakente- ja ekosysteemipalveluselvityksessä esitettyihin ekologisiin yhteyksiin. Ennen hyväksymiskäsittelyä Haarasuonkankaan kaavaehdotuksen asiakirjoja on päivitettävä huomioiden maakuntakaavan Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskeva selvitys mukaan lukien siihen liittyvä vaikutusten arviointi.

Haarasuonkankaan hankealue sijoittuu ekologisen verkoston ydinalueita 7 ja 8 yhdistävän ekologisen verkoston läheisyyteen. Nämä ydinalueet ovat linnustollisesti tärkeitä Natura- ja suojelualuekokonaisuuksia, joilla sijaitsee myös maakotkan ja metsäpeuran kannalta tärkeitä elinympäristöjä. Kyseinen osa ekologisen verkoston aluetta on myös esitetty Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevassa selvityksessä metsäpeuraverkostona. Näillä alueilla heikentymisen riskiä kasvattavat useat luvitetut ja vireillä olevat tuulivoima-alueet. Haarasuonkankaan jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä suurta huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen ja ekologisen verkoston toimivuuteen. Hankesuunnittelussa on varmistettava vaikutusarvioinnin ja mahdollisten lieventämistoimenpiteiden avulla Natura 2000-verkoston ja ekologisten yhteyksien säilyminen.

Yhteisvaikutukset

Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen läheisyyteen Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntarajojen tuntumaan on vireillä runsaasti tuulivoimahankkeita. Lähimmät näistä ovat Haarasuonkankaan eteläpuolella sijaitseva luvitettu Vaalan Turkkiselän tuulivoima-alue, pohjoispuolella vireillä oleva Vaalan Susisuon tuulivoimahanke ja itäpuolella Puolangan Vaarinkankaan tuulivoimahanke. Pohjois-Pohjanmaan liitto on tutustunut hankkeen viranomaisliitteisiin (susi- ja petolinnustoseselvitykset). Haarasuonkankaan jatkosuunnittelussa on varmistettava, ettei hanke yksinään ja yhdessä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, maakotkapopulaatioon, linnustoon, suteen ja metsäpeuraan.

17.10.2025

Vastine:

Vaalan Haarasuonkankaan hyväksymiskäsittelyssä huomioidaan voimassa oleva maakuntakaava ja siinä olevat määräykset. Hyväksymiskäsittely aikataulutetaan siten, että Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaava on hyväksytty ja kuulutettu voimaan. Pohjois-Pohjanmaan ilmastomaakuntakaavan merkinnät ja määräykset huomioidaan sellaisena kuin ne ovat hyväksyttävässä kaavassa. Maakuntakaava on yleispiirteinen ja sitä tulee tulkita yleispiirteisenä kaavana. Maakuntakaavassa selvitettävät ja huomioon otettavat asiat selvitetään siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää (Alueidenkäyttölaki 28.5 §, HE 101/1998 28 §:n perustelut). Voimat sijoittuvat maakuntakaavan tv-alueiden sisälle siten kuin energia ja ilmastomaakuntakaavan lain nojalla on tarve ohjata. Maakuntakaava ei ohjaa kaava-alueiden rajaamista vaan toiminnan sijoittamista.

Tuuli-hankkeen tuloksia on kuvattu kaavaselostuksen kappaleessa 9.9.29. Vaikutukset ekologiseen verkostoon. Tuuli-hanketta sekä maakuntakaavassa laadittuja selvityksiä käsitellään kuten muitakin Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisia selvityksiä. Alueidenkäyttölain 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yleiskaavaa. Yleiskaava tarkentaa tarkentavan suunnittelun periaatteen mukaisesti maakuntakaavan sisältöä ja määräyksiä. Kaavassa esitetään tarkentuvan suunnittelun periaatteen mukaisesti ne selvitykset, jotka on tehty hankkeen YVA-vaiheessa ja kaavaa laadittaessa. Yleispiirteisemmällä kaavatasolla olevia selvityksiä on käytetty tausta-aineistona. Maakuntakaavaa varten laaditut selvityksen on tehty maakuntakaavan laatimiseksi ja maakuntakaavatasolle. HE 101/1998 pykälän 29 yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan: *Kaavaan kuuluisivat muiden kaavamuotojen tapaan myös kaavamerkinnät ja -määräykset. Maakuntakaavaan liittyisi muiden kaavamuotojen tapaan kaavaselostus. Selostuksella ei olisi suoranaista oikeudellista vaikutusta, mutta siitä tulee ilmetä kaavan vaikutusten ja ratkaisujen arvioimiseksi tarpeelliset tiedot.*

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on määrätty alueidenkäyttölain 201 §:n nojalla voimaan 18.8.2025 § 92 (maakuntahallitus). Voimaantulosta on kuulutettu 22.8.2025. Maakuntakaavassa on osoitettu Haarasuonkankaan tuulivoima-alueelle kohdistuvat tuulivoima-alueet tv-1 400 ja tv-1 401. Maakuntakaavassa on tehty kattavat selvitykset ja kohdekuvauksissa (liite 2) todetaan tv-1 400 osalta mm. seuraavaa: Haarasuonkangas P ei sijoitu linnuston päämuuttoreitin läheisyyteen. Alueen lähi-vaikutusalueelle (6 km), ei sijoitu linnustoperusteisesti suojeltuja Natura-alueita, mutta alueesta pohjoiseen, noin 1,3 km päässä, sijaitsee FINIBA-alue Utajärven-Vaalan raja-suot. Haarasuonkangas P sijoittuu kahdelle maakotkareviirille ja lähialueella on myös muita petolintujen elinympäristöjä. [...] Haarasuonkankaan P merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat visuaaliseen maisemakuvaan, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, petolinnustoon, suteen, metsäpeuraan, suojelualueisiin ja yhteisvaikutuksiin lähialueen

17.10.2025

tuulivoimahankkeiden kanssa. Vaikutukset edellä mainittuihin on arvioitava huolellisesti ja tarvittaessa esitettävä lieventämistoimenpiteitä. Hankkeen tarkemmassa suunnittelussa on myös huomioitava vaikutukset Ilmatieteen laitoksen säätutkaan.

Ja tv-1 401 osalta seuraava: Haarasuonkangas E ei sijoitu linnuston päämuuttoreitin läheisyyteen. Alueen lähivaikutusalueelle (6 km), ei myöskään sijoitu linnustoperusteisesti suojeltuja Natura-alueita. Haarasuonkangas E ei sijaitse maakotkareviirillä, mutta alueen läheisyydessä on muita petolintujen elinympäristöjä. [...] Haarasuonkankaan E merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat visuaaliseen maisemakuvaan Otermanjärvelle, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, metsäpeuraan ja petolinnustoon sekä yhteisvaikutuksiin muiden lähialueiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Vaikutukset edellä mainittuihin on arvioitava huolellisesti ja tarvittaessa esitettävä lieventämistoimenpiteitä. Hankkeen tarkemmassa suunnittelussa on myös huomioitava vaikutukset Ilmatieteen laitoksen säätutkaan. Kaavaselostuksen kappaleessa 6.8.3.4 Vaikutukset maakotkaan kuvataan maakuntakaavan pohjaksi laaditut maakotkaan liittyvä selvitykset ja vaikutusten arvioinnit. Kaavaselostuksessa todetaan mm., että vaikutuksia kotkaan on tarkasteltu TUULI-hankkeen maakotkaselvityksessä ja Natura-arvioinnin yhteydessä. Kaikki energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet sijaitsevat maakotkan ydinreviirien ulkopuolella. Tuulivoimaloiden alueiden vaikutuksia arvioitiin myös elinympäristömallinnuksien ja Natura-alueita koskevien selvitysten tulosten ja asiantuntija-arviointien perusteella. Tuulivoimaloiden alueita rajattiin siten, ettei suuren riskin törmäysarvo ylity. Alueiden rajauksissa on huomioitu myös samalle maakotkareviirille kohdistuvat kumulatiiviset vaikutukset jo toteutuneista tuulivoima-alueista, jolloin tuulivoimaloiden alueet sijoittuvat etäämmälle maakotkan ydinreviiristä haitallisten suurien vaikutusten poissulkemiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on laatimiensa selvitysten ja vaikutusten arvioinnin mukaisesti osoittanut tv-1 400 ja tv-1 401 seudullisesti merkittäviksi tuulivoima-alueiksi. Vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty elinympäristömallia ja arvioitu olemassa olevat tuulivoima-alueet.

Maakuntakaavan Natura-arvioinnin keskeiset osat on otettu huomioon kaavaselostuksessa. Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Muulta osin merkitään tiedoksi.

17.10.2025

6 Fingrid Oyj

Meillä ei ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta.

Tässä lausunnossa ei voida ottaa kantaa tarkemmin teknisiin ratkaisuihin. Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyyntöön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/risteamalausunnot.

Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Vastine:
Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Merkitään tiedoksi.

7 Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitos on perehtynyt suunnitelmiin ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Haarasuonkankaan tuulivoimapuisto sijaitsee yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta, näin ollen Ilmatieteen laitoksella ei ole uutta lausuttavaa tuulivoimapuiston kaavaehdotukseen (aikaisemmat lausunnot; 283/03.00.02/2022, ja 703/03.00.02/2024). Ilmatieteen laitos käy tällä hetkellä keskustelua mahdollisesta vaateesta kompensatiomittauksista laajojen tuulivoimapuistojen osalta. Haarasuonkankaan tuulivoimahanke olisi tällainen hanke, tosin konkreettista ehdotusta mittausten järjestelyistä ei tässä vaiheessa ole.

Vastine:
Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Merkitään tiedoksi.

8 Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologia

Vaalan kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan museolta lausuntoa koskien Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotusta. Tämä Pohjois-Pohjanmaan museon lausunto koskee arkeologista kulttuuriperintöä. Pohjois-Pohjanmaan museo on lausunut hankkeesta sen aiemmissa vaiheissa 26.7.2022 ja 27.9.2023.

Suunnittelualueella on tehty arkeologista inventointia kenttäkaudella 2022 (*Haarasuonkankaan tuulivoimapuistoalueen sekä voimajohtolinjojen arkeologinen inventointi, Heilu Oy*) sekä täydennysinventointia vuonna 2024 (*Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston hankealueen arkeologinen täydennysinventointi, Heilu Oy*). Täydennysinventoinnissa 2024 on tarkastettu vain yksi museon aiemmassa (27.9.2023) esille tuomasta seitsemästä potentiaalisesta kohteesta. Inventointiraportit vuodelta 2022 ja 2024 ovat kaavan liitteinä. Kuitenkin vuoden 2024 täydennysinventoinnin raportissa samoin kuin selostuksessa (s.98) mainitaan alueella tehdyn täydennysinventointia myös vuonna 2023. Tämän inventoinnin raporttia ei ole kaavaehdotuksen liiteaineistossa, eikä sitä ole myöskään toimitettu museolle.

Kaavaan on merkitty 12 kiinteää muinaisjäännöstä joko sm-kohde tai sm-osa-aluemerkinnällä, johon liittyy asianmukainen kaavamääräys. Kohteet ovat:

sm-1	Tervajoki Palokangas	
sm-5	Ukonpuronkorpi (1000046193)	Tervahaudat
sm-6	Holtto (1000046194)	Tervahaudat, hiilimiilut
sm-7	Kivikangas (1000031709)	Tervahaudat
sm-8	Puntarilampi (1000046196)	Tervahaudat
sm-9	Lahnaskoski (1000046228)	Tervahaudat
sm-12	Laminsivuselkä (1000031710)	Tervahaudat
sm-13	Kekkolanolammin sivuselkä (1000031711)	Tervahaudat
sm-14	Pitkäkangas (1000029615)	Tervahaudat
sm-15	Pinokangas (1000031712)	Tervahaudat
sm-16	Latva-Parttuaisen kangas (1000029617)	Tervahaudat
sm-17	Latva-Parttuaisen kangas 2 (1000044192)	Tervahaudat

Kohteet sijaitsevat maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M-1) ja etäällä kaavan osoittamista muuttuvan maankäytön alueista.

17.10.2025

Lausunnossaan 27.9.2023 museo edellytti tehtävän täydennysinventoinnin, jossa tulee tarkastaa seitsemän alueen tervahautakohdetta, jotka ovat muinaisjäännösrekisterissä mahdollisina muinaisjäännöksinä. Kohteet ovat:

1	Hyrynpuro 1 (1000048555)	tervahaudat
2	Hyrynpuro 2 (1000048556)	tervahaudat
3	Korteselkä (1000048557)	tervahaudat
4	Aronsuot pohjoinen (1000048558)	tervahaudat
5	Talliräme luode (1000048559)	tervahaudat
6	Pystönkoski (1000048560)	tervahaudat
7	Tervajoki Palokangas (1000048561)	tervahaudat

Näistä kohde 7 Tervajoki Palokangas on raportoitu vuoden 2024 täydennysinventoinnissa ja se on merkitty kaavakartalle sekä otettu huomioon selostuksessa. Muut kuusi kohdetta puuttuvat kaavasta kokonaan. Vuoden 2024 täydennysinventoinnin raportissa nuo kuusi kohdetta on kuitenkin merkitty kiinteiksi muinaisjäännöksinä sivun 5 karttaan 3. Sama kartta on kaavaselostuksessa (kuva 40, s. 100).

Vuoden 2023 täydennysinventoinnin raportti, mikäli sellainen on olemassa, tulee toimittaa museolle ja lisätä kaavan liitteeksi. Puuttuvat kuusi kohdetta tulee merkitä kaavakartalle ja täydentää selostukseen. Mikäli kyseiset kohteet on tarkastettu maastossa vuonna 2023 ja todettu kiinteiksi muinaisjäännöksiksi tulee ne sellaisina merkitä myös kaavaan. Muussa tapauksessa tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan museoon tavasta, jolla kohteet tulevat kaavaan merkityksi. Kohteet tulee myös täydentää kaavaselostukseen.

Niin kaavakartalla kuin selostuksessa olevien kohdeluetteloiden tietojen osalta museo toistaa aiemmassa lausunnossa todetun: "kaavamääräyksen yhteydessä olevaan luetteloon tulee lisätä kohdetunnus sekä kohteen tyyppi, joka tässä tapauksessa on lähes poikkeuksetta tervahauta. Kun kaikki ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä ei sitä ole tarvetta listassa mainita". Ehdotuksen selostuksen kohdassa *Yleiskaavamerkinnot ja määräykset* (s. 51–52) olevasta taulukosta puuttuu kohde sm-1. Kohteiden sm-tunnuksen numerointi ei ole juokseva, vaan viittaa inventointikertomuksissa käytettyyn numerointiin, mikä on syytä tuoda ilmi ainakin selostuksessa.

17.10.2025

Osayleiskaavan selostuksessa muinaisjäännökset on käsitelty kohdassa 9.6. *Vaikutukset muinaisjäännöksiin*. Lähtötilanteessa on esitelty alueelta tunnetut muinaisjäännökset kahdessa taulukossa, joista toinen (taulukko 10) ennen hankeinventointi tiedossa olleet kohteet muinaisjäännösrekisterin mukaisesti ja toinen (taulukko 11) vuoden 2022 inventoinnin mukaisesti. Aiemmassa lausunnossa suositeltiin esityksen selkeyttämiseksi, että taulukot yhdistettäisiin yhdeksi taulukoksi, jossa on kaikki alueelta tunnetut kohteet. Taulukoissa kohteiden numeroinnin ja nimen yhteyteen tulee täydentää muinaisjäännösrekisterin mukaiset kohdetunnukset yllä olevan listan mukaisesti, ja taulukkoon 10 myös kohteiden laatu vastaavasti kuin taulukossa 11 on jo tehty. Selostukseen tulee lisätä myös tiedot yllä mainituista kuudesta, nyt kaavasta puuttuvasta kohteesta.

Kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi alueelta tunnetaan kaksi niin kutsuttua muuta kulttuuriperintökohdetta. Kyseessä ovat rajamerkit. näistä vain toinen – Kivisuo (1000046237) – on otettu huomioon kohdeluetteloissa. Sen sijaan kohde Kortearo (1000054113) puuttuu luettelosta, mutta on merkitty kaavakartalle.

Museo toteaa, että arkeologisen kulttuuriperinnön käsittely kaavaehdotuksessa on puutteellista. Kaavaehdotuksesta kokonaan puuttuvat kohteet tulee lisätä kaavaan, sekä täydentää ja päivittää selostusta ja kohdeluetteloita edellä esitetyllä tavalla. Myös vuoden 2023 täydennysinventoinnin raportti tulee lisätä kaavan liitteeksi ja toimittaa museoviranomaiselle.

Vastine:

Yleiskaavaehdotuksen kuulemisen jälkeen on tehty arkeologisten kohteiden tarkistus. Kaavaselostukseen ja kaavakartalle osoitetaan seuraavat kaava-alueella olevat muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet:

Kivikangas
Laminsivuselkä
Kekkolammin sivuselkä
Pitkäkangas
Pinokangas
Latva-Parttuaisen kangas
Tervajoki Palokangas
Pystönkoski
Ukonpuronkorpi
Holtto

Talliräme
Pekankaarto
Puntarilampi
Lahnaskoski
Korteselkä
Hyrynpuro 1
Hyrynpuro 2
Latva-Parttuaisen kangas 2
Kivisuo
Kortearo

Kaavakarttaan merkitään muinaisjäänneksen numero, nimi, Mj-tunniste ja tarkenne. Kaavaselistusta täydennetään vastaavasti. Arkeologiset selvitykset toimitetaan vastuumuseolle.

Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Merkitään tiedoksi.

9 Kainuun liitto

Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaava on laaja kokonaisuus lukuisine selvityksineen. Osayleiskaavan kaavaselistuksesta löytyy osin ajantasainen tieto Kainuun maakuntakaavoituksesta, mutta myös paikoin vanhentuneita osuuksia, jotka on hyvä tarkentaa ja korjata:

- Kappale 9.3.6. on otsikoitu "Kainuun maakuntakaava 2020". Kappaleessa käsitellään Kainuun maakuntakaava 2020:n lisäksi kuitenkin muitakin Kainuun voimassa olevia maakuntakaavoja. Kainuun liitto ehdottaa kaavaselistuksen otsikon tarkistamista muotoon: Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat.
- s. 75 Kaavayhdistelmä (kuva 28) on tarpeen korvata ajantasaisella epävirallisella maakuntakaavayhdistelmällä. Nyt kuvassa on ainoastaan Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 voimassa olevia maakuntakaavamerkintöjä. Tuulivoimaosayleiskaavan suunnittelualueen lähimmät maakuntakaavamerkinnät Kainuun maakuntakaavoituksessa ovat

17.10.2025

tuulivoimaloiden alue (tv-35, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035) sekä maa- ja metsätalousvaltainen alue (M merkintä, Kainuun maakuntakaava 2020 ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030), mikä kattaa maakunnan ns. valkoisen alueen.

- s. 82 kuva 30 on hyvä päivittää ajantasaisilla tiedoilla. Siinä ei ole Kainuun voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitettuja muutoksia maakuntakaavoihin ja esimerkiksi uusia tuulivoimaloiden alueita.
- Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetun Vaarinkankaan tuulivoimaloiden alueen (tv-35) välitön läheisyys ja sijainti suhteessa suunnittelualueeseen on tarpeen huomioida ja tarkentaa kaikilta osin kaavaselostuksessa. Esimerkiksi "9.3.7. Yleiskaavan suhde maakuntakaavoihin" -kappaleessa todetaan virheellisesti, että kaava-alueen etäisyys Kainuun maakuntakaavassa osoitettuihin tuulivoima-alueisiin on lähimmillään noin 10 kilometriä.

Osayleiskaavan kaavaselostuksessa tuodaan esille kaavaratkaisun yhteisvaikutuksia, joista osa koskee myös Kainuun maakunnan aluetta. Kainuun liitto toistaa kaavaluonnoksesta antamansa palautteen ja ehdottaa, että osayleiskaava-aineistossa nimetään selkeästi keinot haitallisten yhteisvaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi yhteistyössä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväksytty maakuntavaltuuston kokouksessa 12.12.2023. Tuulivoimamaakuntakaava 2035 on kuulutettu voimaan 6.3.2024, mutta se ei ole vielä lainvoimainen.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa osayleiskaavaehdotuksesta.

Vastine:

Lausunnossa esitetyt tekniset tarkistukset otetaan huomioon ja tarkistukset tehdään hyväksyttävään aineistoon.

Merkitään tiedoksi.

17.10.2025

10 Holton metsätie, Joensuun yksityistie, Oterman osuuskunta, Oterman nuorisoseura, Tervajoen erä

Holton metsätielle, Joensuun yksityistielle, Oterman osakaskunnalle, Oterman nuorisoseuralle sekä Tervajoen Erä ry:lle tuli yllä mainittu lausuntopyyntö Haarasuonkankaan tuulivoima-alueen osayleiskaavasta.

Yllä mainituissa yhdistyksissä ja tiekunnissa toimivat samat henkilöt ja sen johdosta kokoonnuimme perjantaina 22.11.2024 keskustelemaan yhteisesti osayleiskaavasta ja laadimme yhteisen lausunnon kaavaesitykseen liittyen.

Yhteinen näkemysemme on, että osayleiskaavassa on tuotu esille ne vaikutukset, mitä kaavan toteuttamisesta aiheutuu ympäristölle, eliöstölle, asujaimistolle ja vesistölle.

Yhteisessä lausunnossa tuomme esiin pieniä, yksittäisiä kannanottoja eri osa-alueisiin.

Maisemavaikutus on merkittävin muutos hankkeessa. Tuulivoimaloiden käyntiääni sekä roottorin pyörimisestä johtuva auringonvalon vilkkuminen kohdistuu eniten Kekkolanlammin lounaispuolella olevien tuulivoimaloiden pohjoispuolella oleviin lähimpiin kiinteistöihin. melu- ja välkevaikutuksen minimoimiseksi on käytettävä uusinta tekniikkaa haittojen minimoimiseksi.

Kekkolanlammen koillispuolella vallitsevat tuulensuunnat ja välkevaikutus ovat pääsääntöisesti pienempiä alueen lähistöllä oleville kiinteistöille.

Seuraavassa yksittäisiä havaintoja ja kommentteja kaavaluonnokseen

17.10.2025

7.3 Sähkösiirronrakenteet

Osayleiskaava-alueen itäpuolella on Turkkiselän lainvoiman saanut tuulivoimahankealue. 400 kV ilmajohton rakentamisessa tulee ensisijaisesti kartoittaa, voidaanko Haarasuonkankaan sähkösiirto toteuttaa Turkkiselän hankealueelle rakennettavaa ilmajohtoa pitkin Fingridin suunnittelumalle uudelle sähköasemalle. Tämä suunta on noin 14 kilometriä lyhempi kuin Nuojualle Järvikylän kautta kulkeva linja.

Holton metsätien varressa isojaon aikaisten Joensuun(785-405-9-30) ja Koukkarin(785-405-1-42) sekä Kekkolan (785-405-4-1) tilojen rajalla on ns.” iso mänty ”joka oli vielä 1970 luvulla alueen mahtipuu ja erottui kauas maisemassa. Puusto ympärillä on kasvanut ja rajapuu on jäänyt niiden ”varjoon”, mutta ilmajohtolinjaa suunniteltaessa tulee ” iso mänty ”kiertää.

7.4 Huoltotieverkosto

Alueelle on kaavaluonnoksessa tehty huoltotieverkostolle suunnitelma, joka ohjaa toteutusta. Meillä on tiedossa Turkkiselän tuulivoimahankkeen toimijoiden ja Hakolahdentie ja Kekkolan metsätien hyväksymä tiesuunnitelma, jossa Hakolahdentietä pitkin rakennetaan yhteys Kekkolan metsätielle ja edelleen Haukijärven tielle ja tämä on hyvä huomioida kaava-alueella yhtenä tievaihtoehtona, koska rinnakkaisten teiden tekoa eri hanketoimijoiden välillä tulee välttää.

Tervajoen yli on suunniteltu toteutettavaksi silta/siltoja. Vaihtoehtoisia paikkoja kaavaluonnoksessa on kolme kappaletta ja näkemyksemme on että keskimäinen siltavaihtoehto Holtonkosken yläpuolella on toteuttamiskelpoisiin, mikäli päädytään vain yhteen huoltosiltaan.. Siltahanke/-hankkeet tulee toteuttaa siten että Tervajoen vesistön tilaa ei heikennetä nykyisestäään. Sillan/siltojen aukkokorkeuden tulee mahdollistaa vene ja kanoottiliikenne sillan ali ylimmän vedenkorkeuden aikana.

Holton metsätien linjaukseen on suunnitelmassa tehty muutoksia, ja toteutuessaan tuulivoima hankkeen toteuttajan on siirrettävä maanmittaustoimituksella olemassa oleva tierasite uudelle tiealueelle omalla kustannuksellaan, kun hankealueen runkotiestö Holton metsätien osalta on valmis. Tämä koskee myös muita hankealueen metsäteitä.

Rasitteen siirrolla vältetään se tilanne, että tiekunnille ei jää alueelle pieniä erillisiä rasitetienpätkiä, joiden kunnossapidosta tuulivoimayhtiö ei vastaa tienkäyttösopimuksen perusteella, mutta jotka jäävät tiekunnan vastuulle. Nämä pätkät tulee siirtää kiinteistöjen omiksi teiksi.

Kaava-alueella tulee noudattaa voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita, jotta pintavedet ehtivät puhdistua ja kiintoaines laskeutua mahdollisimman hyvin ennen Tervajokeen, Vanhajokeen, Hyrynpuroon tai Kekkolanlampeen joutumista.

Sivut 123, 126, 138

Maininnat Oterman kansakoulun asuntolarakennuksesta, piharakennuksesta ja kansakoulusta voidaan poistaa, koska kaikki kiinteistöt on purettu.

9.8.2 Laaditut havainnekuvat

Laaditut havainnekuvat antavat hieman heikosti sitä vaikutelmaa, miltä tuulivoimalat todellisuudessa maastossa näyttävät. Kaavaluonnoksen kuvissa tulisi olla mukana myös kokosivun kuvia tietyiltä etäisyyksiltä jo toteutuneista tuulivoima-alueista. Kuvat toteutuneista kohteista antavat realistisemmän kuvan mallinnuksiin verrattuna.

9.10 Vaikutukset äänimaisemaan

Tuulivoimaloiden aiheuttamat äänenpainetasot on mallinnettu WindPro -laskentaohjelman Decibel-moduulilla. Kuitenkin Suomessa on jo useita kymmeniä, toiminnassa olevia tuulivoima-alueita, joilta olisi saatavissa oikeata, mitattua tietoa matala- ja äänimaisemasta.

Tuulivoimatoimijoiden yhdessä pitäisi toteuttaa eri olosuhteissa matalaääni- ja melumallinnukset ja näitä tutkimustuloksia voidaan käyttää uusien hankkeiden melumallinnuksessa.

9 12.6.6 Vaikutukset metsästykseseen

Hankealueella esiintyy metson, teeren ja pyyn lisäksi myös hajanaisesti metsäkanoja, eli Riekkoja. Hankkeen toteutuessa Tervajoen Erän alueen kulkumahdollisuudet parantuvat Tervajoen ylittävän/ylittävien siltojen vuoksi erityisesti hirvenmetsästyksessä.

17.10.2025

Muuta

Maantie 800 Vaala-Puokio sekä maantie 8832 Jaalanka- Puokio ovat etenkin Vaalan puoleiselta osilta elinkaarensa lopussa ja nämä tiet on saatava väyläviraston peruskorjausten piiriin lähivuosina ennen alueen kaavoitusvaiheessa olevien tuulivoimahankkeiden toteutumista. Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen lisäksi tiestöä tulee käyttämään Turkkielän, Vaarinkankaan, Ukonkankaan ja Susisuon hankkeet, mikäli ne kaikki toteutuvat. Raskaan liikenteen lisäys vuosikausiksi rikkoo tiet entistä huonommiksi, koska niiden perustukset on aikanaan tehty kevyesti.

Vastine:

Hakolahdentien ja Kekkolantien metsätien tiesuunnitelman hyödynnettävyys arvioidaan ja mahdolliset tarkistukset tehdään kaavassa ohjeellisina esitettyjen teiden toteuttamisen yhteydessä.

Holton metsätien linjausten tarkistusten vaikutukset arvioidaan suhteessa kaavaehdotukseen, kun tiet toteutetaan. Iso mänty huomioidaan hankkeen jatkosuunnittelussa, vaikkei mäntyä merkitä kaavakartalle.

Oterman koulun purkaminen huomioidaan kaavaselostuksessa.

Matalataajuinen melu on laskettu Ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 mukaisin menetelmin käyttäen voimalavalmistajilta saatuja arvioita niiden äänitehotasoista. Ohje 2/2014 antaa menetelmän matalataajuisen melun laskentaan rakennusten ulkopuolelle. Sosiaali- ja terveysministeriön Asu-
misterveysasetus 2015 antaa matalataajuiselle melulle toimenpiderajat asuinhuoneissa. Rakennusten sisälle kantautuva äänitaso arvioitiin Turun AMK:n (Keränen, Hakala ja Hongisto, 2019) julkistamien projektin tulosten mukaisten ääneneristävyyssarvoin ja tuloksia verrattiin toimenpiderajoihin.

Tuulivoima-alue ei rajoita metsästämistä.

Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Muilta osin merkitään tiedoksi.

11 Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö

Vaalan kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan museon lausuntoa Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotuksesta. Tämä museon lausunto koskee rakennettua kulttuuriympäristöä.

Haarasuonkankaan Tuulipuisto Ky suunnittelee Haarasuonkankaan tuulivoimapuistoa Vaalan kuntaan, noin seitsemän kilometriä Vaalan taajaman koillispuolelle. Suunnittelualue sijoittuu Otermanjärven itä- ja eteläpuolelle. Hankealue rajautuu lounaassa Puolangan kunnan rajaan. Suunnittelualue sijoittuu osittain maakuntakaavaan merkitylle tv-alueelle. Hankealueelle suunnitellaan 35 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho tässä hankkeessa on 6–10 MW. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään noin 270 metriä. Hankealueen koko on noin 6700 hehtaaria.

Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeesta on laadittu ympäristövaikutusten arviointi, jossa on tunnistettu hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Kohteet on esitelty osayleiskaavaehdotuksen selostuksessa. Tuulivoimahankkeen vaikutuksia niihin on arvioitu näkymäalueanalyysin ja havainnekuvien avulla.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sijaitsevat niin etäällä hankealueesta, ettei hankkeella arvioida olevan olennaista vaikutusta niiden maisemallisille arvoille.

Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen vaikutusalueella sijaitsee 19 maakunnallisesti arvokasta rakennetun kulttuuriympäristön kohdetta alle 14 km:n säteellä lähimmistä voimaloista ja 21 paikallisesti arvokasta rakennetun kulttuuriympäristön kohdetta alle 7 km:n säteellä lähimmistä voimaloista

17.10.2025

Lähialueella voimaloita näkyy määrällisesti eniten Otermajärven avoimille se-
lille sekä Paatinjärvelle. Oterman kylällä ja Otermajärven länsirannalla, Paatin-
järven luoteisrannalla, Kaihlasen rannoilla ja Kankarinlahden ja Jaalanganlah-
den länsirannoilla maisema muuttuu monin paikoin ja tuulivoiomahankkeella
on asuinympäristön maiseman muuttumisella suuri merkitys. Täten myös
näillä alueilla sijaitseville rakennetun kulttuuriympäristön kohteille muutoksen
vaikutus on merkittävä. Oterman kylällä sijaitsee maakunnallisesti ja paikalli-
sesti arvokkaita kulttuurihistoriallisia kohteita, joihin kohdistuvien
maisemavaikutusten on arvioitu olevan suuria tai kohtalaisia kohteiden herk-
kydestä riippuen.

Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen osayleiskaavaehdotuksessa tuulivoi-
maloiden määrää, sijaintia ja enimmäiskorkeutta on tarkistettu ympäristövai-
kutusten arvioinnista annetun perustellun päätelmän ja valmisteluaineistosta
annetun palautteen perusteella. Voimaloiden määrää on vähennetty neljällä ja
niiden maksimikorkeutta on pienennetty 300 metristä 270 metriin verrattuna
kaavaluonnokseen. Nämä seikat lieventävät hankkeen haitallisia maisemallisia
vaikutuksia jossakin määrin. Maisemavaikutusten kannalta myös voimaloiden
keskittäminen rajatulle alueelle olisi järkevää. Yhdeksän voimalan sijoittaminen
erilliselle alueelle muodostaa Haarasuonkankaalle kaksi erillistä tuulivoimala-
aluetta. Maisemavaikutusten kannalta yksi voimala-alue olisi parempi kuin
kaksi pienempää aluetta.

Vastine:

Tuulivoima-alueella on yhteensä 35 voimalaa. Voimalat on keskitetty maakuntakaavan
tv-alue- ja tv-aluevarauksien mukaisesti kahdelle alueelle. Pohjois-Pohjanmaan liiton 27.5.2025 hy-
väksymässä ja voimaan kuulutetussa maakuntakaavassa on osoitettu kaksi tv-aluetta
Haarasuonkankaan tuulivoima-alueelle. Osayleiskaavassa on otettu huomioon maakun-
takaavan yleispiirteisyys sekä esitetyt tv-aluevaraukset. Esitys vastaa myös valtakunnal-
listen alueidenkäyttötavoitteiden mukaista periaatetta keskittää voimalat isompiin ko-
konaisuuksiin. Voimaloiden sijoittamisessa on huomioitava alueen luonto- ja ympäristö-
arvot sekä arvioitu maisemavaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden
kanssa. Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Muilta osin
merkitään tiedoksi.

17.10.2025

12 Traficom

Vaalan Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaavaehdotusselostuksen sivulla 52 on kerrottu lentoesteluvan hakemisesta. Ilmailulaki on muuttunut 1.10.2023 lentoesteluprosessin osalta. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ensin ilmaliikennepalvelujen tarjoajan (Fintraffic Lennonvarmistus Oy:n) lentoestelausunto.

Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan.

Kohdassa 9.15.6 sivulla 276 lentoesteluprosessista on sen sijaan oikea kirjaus.

Vastine:

Lausunnossa mainittu s. 52 kirjaus koskee luonnosvaiheen aineistoa. Selostukseen kohdan 9.15.6 kirjaus on ajan tasalla. Kirjaus koskee ehdotusta.

Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Muilta osin merkitään tiedoksi.

13 Digita

Haarasuonkankaan tuulipuisto Ky suunnittelee Haarasuonkankaan tuulivoimapuistoa Vaalaan, noin seitsemän kilometriä taajaman koillispuolelle. Suunniteltu tuulipuisto on kaavaehdotukseen tarkentunut 35 tuulivoimalan kokonaisuudeksi. Voimaloiden kokonaiskorkeudeksi on tarkentunut enintään 270 metriä.

Vaalan kunta on antanut Digita Oy:lle mahdollisuuden antaa kirjallisen lausunnon liittyen Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeeseen. Digita Oy (jäljempänä Digita) kiittää lausuntomahdollisuudesta ja lausuu seuraavaa:

Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta.

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv -lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv-vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa.

Antennitelevisiion vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

17.10.2025

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

17.10.2025

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv-signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv- lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv- vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeätä, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Vastine:

Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen rakennuslupavaiheessa, jolloin voimaloiden lopullinen sijainti tv-alueen sisällä varmistuu. Merkitään tiedoksi.

14 Metsähallitus (SALASSA PIDETTÄVÄ)

Metsähallituksen salassa pidettävä lausunto ja sen vastine on erillisessä liitteessä (Kaava-selostuksen liite 12)

15 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaehdotus on ollut nähtävänä Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen eri vastuualueilla ja yksiköissä ja siitä on annettu seuraavaa palautetta:

Luonnonsuojelu

Kasvillisuus ja luontotyytit

Tuulivoimapuistohankkeen suunnitelma muuttunut YVA-vaiheen jälkeen ja 16 muuttuneelle voimalapaikalle on laadittu täydentävä luontoselvitys (Finnish Consulting Oy 2024). Lisäksi on selvitetty tuulivoimala-alueen T18 (YVA-vaiheen kaavaluonnoksessa T17) vieressä olevan lähteen ominaisuudet ja luonnontilaa.

17.10.2025

ELY-keskus katsoo luontoselvitysraportin olevan asianmukaisesti tehty. Raportissa on runsaasti valokuvia, mikä on hyvä kohteiden tilan havainnollistamiseksi. ELY-keskus katsoo kitenkin puutteena, ettei luontoselvityksessä ole esitetty menetelmäkuvausta, johon kuuluu mm. maastokäyntien päivämäärät ja ajankäyttö.

Tallikankaan lähteen nykytila on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan asianmukaisesti selvitetty ja esitetty luontoselvityksessä sekä kaavaselostuksessa. Lähde on merkattu kaavakarttaan 2.10.2024 luo-1 merkinällä. ELY-keskus on edellyttänyt perustellussa päätelmässä vaikutustenarviointi hankkeen vaikutuksista lähteeseen, joka kuitenkin kaavaselostuksessa puuttuu.

Kaavaselostuksessa esitetään, että luonnontilaisen kaltainen lähde sijaitsee 240 m päässä voimalapaikasta. ELY-keskus toteaa, että kaavaselostuksesta esitetyistä poiketen kaavan mukainen tuulivoimala-alue T18 rajautuu suoraan tähän vesilakikohteeseen, mikä korostaa asianmukaisesti tehdyn vaikutustenarvioinnin tarpeellisuutta. Tuulivoimala-alueen sisällä on sallittua voimalan sijainnin muutos ja muuta voimalan rakentamiseen liittyvää toimintaa, jolla ELY-keskuksen näkemyksen mukaan voi olla vaikutuksia (esim. hydrologiset vaikutukset, kiintoaine- tai ravinnehuuhtoutumat, reunavaikutukset kuten muutokset varjostuksessa ja mikroilmastossa yms.) lähteen luonnontilaan.

ELY-keskus toteaa, että lähde on vesilailla 2. luvun 11§ nojalla suojeltu pienvesi, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Mikäli epäilykset mahdolliselle luonnontilan vaarantamiselle ei voida poissulkea asianmukaisen asiantuntija-arvion ja suunnitellun perusteella, niin on tehtävä vesilain mukainen poikkeamislupahakemus ennen rakentamistoimien aloittamista.

ELY-keskus on YVA-vaiheen perustellussa päätelmässä huomauttanut, että kaavaluonnoksessa esitetyt tuulivoima-alueiden olleen huomattavasti laajempia kuin arviointiselostuksen kartoissa esitetyt voimalapaikat. Osa voimala-alueista rajoittuivat luontoarvokohteisiin, jolloin niiden vaikutukset ovat ELY-keskuksen näkemyksen mukaan suurempia kuin arviointiselostuksessa esitetty.

Kaavakartan 2.10.2024 perusteella on huomioitu tätä puutetta useiden voimaloiden osalta, siirtämällä ne etäämmäksi luontoarvokohteista, mitä ELY-keskus pitää toimivana ratkaisuna. ELY-keskus nostaa kuitenkin esille, että voimala-alueet T2, T33 ja T35 sekä uusi voimala-alue T34 rajoittuvat edelleen luontoarvokohteisiin. Näiden osalta vaikutustenarviointi on päivitettävä vastaamaan kaavassa esitetyjä laajempia tuulivoimala-alueita.

17.10.2025

Linnusto

ELY-keskus toteaa yleisesti, että perustellussa päätelmässä esiin nostetuja täydennys- ja korjaustarpeita on linnuston osalta huomioitu vaihtelevasti kaavakartalla ja -selostuksessa. Merkittävimpänä parannuksena ELY-keskus pitää sitä, että voimaloiden sijaintia suhteessa Kivisuohon on muutettu vähentäen siten alueen linnustolle kohdistuvaa häittoa.

Kuitenkin jotkin perustellussa päätelmässä esitetyt täydennystarpeet on jätetty tekemättä annetuissa vastineissa kerrotusta poiketen. Esimerkiksi kaavaselostukseen on annetun vastineen mukaan aiottu lisätä tarkemmat tiedot lintulaskentojen ajankohdista (vuorokauden ajat) ja laskentojen kulloisista kestoista (tunteina) ja olosuhteista, mutta näin ei kuitenkaan ole tehty.

ELY-keskus on myös huomauttanut voimaloiden harusten osalta annetussa selvityksessä käytetyistä epämääräisistä ilmaisuista, jotka on annetun vastineen mukaan aiottu selventää. Kaavaselostuksessa esitetty selvitys on kuitenkin sanasta sanaan sama kuin YVA-selostuksessakin, eikä käsitteitä avata edelleenkään mitenkään. ELY-keskus pitää tällaista toimintatapaa harhaanjohtavana. Lisäksi ELY-keskus huomauttaa ristiriidoista kaavaselostuksen ja -kartan välillä.

Kaavaselostuksen mukaan voimalayksiköitä ei ole osoitettu suunnittelualueen virtavesien välittömään läheisyyteen, joten virtavesien varsien varttuneemmilla metsäkuvioilla pesivään lajistoon voimaloiden rakentamisella ja toiminnalla arvioidaan olevan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä häiriövaikutuksia.

ELY-keskus kuitenkin katsoo, ettei tämä väite pidä paikkaansa, sillä yksi tuulivoimaloiden alue (T27) on osoitettu hankealueen länsiosassa sijaitsevan Hyrynpuron päälle ja toinen hankealueen lävitse virtaavan Tervajoen viereen (T7).

17.10.2025

Metsäkanalinnut

Kaavaselostuksen mukaan metsokanta on (hanke)alueella alhainen, joten metsoon kohdistuvien vaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi. ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että metsolle, kuten muillekin kanalinnuille, ovat tyypillisiä voimakkaat kannanvaihtelut, joihin kuuluvat nousu- ja laskukaudet voivat ajoittua eri seuduille eri aikaan. Näin ollen varsin rajalliseen ajalliseen ja alueelliseen otantaan perustuva selvitys on sangen altis virhe-arvioille, eikä tehdyn arvioinnin tueksi ei ole esitetty tukea riistakolmiolaskennoista saaduista pitkäaikaisaineistoista metsokantojen vaihteluista alueella. ELY-keskus katsoo edelleen, ettei vähäistä suurempia haitallisia vaikutuksia metsoon voida poissulkea.

Kaavaehdotuksessa todetaan, että metsäkanalintujen törmäyksiä voidaan myös pyrkiä vähentämään esimerkiksi maalaamalla tornin alaosa ympäröivän metsän väriseksi. ELY-keskus toteaa runkojen maalaamisen tarpeelliseksi toimeksi, ja katsoo tarpeelliseksi lisätä tätä koskeva velvoite osayleiskaavan kaavamääräyksiin.

Petolinnut

Haarasuonkankaan hankkeessa voimalayksilöitä on suunniteltu rakennettavan kahden eri maakotkareviirin alueille. ELY-keskus toteaa, että maakotkan osalta annettu, vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu selvitys hankkeen arvioiduista vaikutuksista (kotkien törmäysriski voimaloihin, elinympäristöjen menetys, sähkönsiirtolinjat) on laadittu pääosin asianmukaisesti parhaaseen käytettävissä olevaan ja ajantasaiseen tietoon perustuen. Yksin Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeesta maakotkareviireille aiheutuvat haitalliset vaikutukset on arvioitu kaikilta osin vähäisiksi, eikä ELY-keskuksella ole huomauttamista arvion suhteen tältä osin.

Sen sijaan eri tuulivoimahankkeiden aiheuttamat haitalliset yhteisvaikutukset on arvioitu merkittäviksi kummankin mainitun maakotkareviirin osalta, ja laskennalliset törmäysriskit ylittävät merkittävästi arvioinnissa käytetyn 0,06:n vuosittaisen parikohtaisen törmäyksen riskirajan. Ensimmäisen tarkastellun maakotkanreviirin tapauksessa merkittävin osuus haitallisista vaikutuksista aiheutuu jo luvitetusta Turkkiselän hankkeesta, jonka myötä törmäysriskin kriittinen raja-arvo on jo ylittynyt kymmenkertaisesti, kuten maakotkaselvityksessä on todettu.

Vaikka Haarasuonkankaan osuus yhteisvaikutuksista onkin vähäinen, niin ELY-keskus toteaa, ettei kyseiselle reviirille tule osoittaa enää uusia voimaloiden alueita, koska merkittävien haitallisten vaikutusten raja-arvo on jo raa'asti ylitetty aiheuttaen siten erittäin vakavan uhan kyseisen reviirin elinkelpoisuudelle. Kaikki lisärakentaminen vain pahentaa jo entisestään huonoa tilannetta. Myös toisen reviirin tapauksessa merkittävien haitallisten vaikutusten raja-arvio ylittyy, mikäli kaikki vireillä olevat hankkeet toteutuvat suunnitellusti.

17.10.2025

ELY-keskus huomauttaa, että ympäristöministeriön teettämän valtakunnallisen maakotkaselvityksen (luonnos, 30.1.2024) mukaan Pohjois-Pohjanmaalla maakotkien törmäysriski tuulivoimaloihin on valtakunnallisesti ylivoimaisesti suurin johtuen maakotkareviireille toteutetuista tuulivoimahankkeista. Huomioiden Pohjois-Pohjanmaan yhä kasvavan tuulivoimahankemäärän sekä niihin liittyvät sähkönsiirtorakentamisen tarpeet, sekä edellä mainitun valtakunnallisen selvityksen tulokset maakotkapopulaation kohdistuvasta merkittävästä uhasta, on ELY-keskus katsonut parhaaksi soveltaa alueen tuulivoimahankkeissa maakotkan osalta riskirajaa 0,05 törmäystä paria kohden per vuosi haitallisten vaikutusten vähentämiseksi.

Sääksen osalta ELY-keskus huomauttaa, että kaavakartalle merkityt tuulivoimaloiden alueet ovat varsin suuria antaen vapauksia voimalayksiköiden lopullisille sijoittamisille alueiden sisällä. ELY-keskus toteaa, että lopullista sijaintipaikkaa määritettäessä tulee huolehtia, että suositusten mukainen kahden kilometrin välimatka voimalayksiköiden ja tunnettujen sääksen pesäpaikkojen välillä toteutuu.

Direktiivilajit

Kaavaselostuksessa viitataan nykyistä edeltävän luonnonsuojelulain pykäliin. ELY-keskus kehottaa päivittämään viittaukset vastaamaan nykyisen luonnonsuojelulain (9/2023) pykäliä.

Viitasammakko

Viitasammakon osalta ELY-keskus huomauttaa, ettei sen lisääntymis- tai levähdyspaikan tarvitse olla kooltaan tai laadultaan millään tavalla merkittävä, jotta sitä koskisi 78 §:n mukainen suoja. Tältä osin annettua selvitystä on siksi syytä tarkentaa.

Metsäpeura

Kaavaselostuksessa on tarkennettu perustellussa päätelmässä esitetyn mukaisesti metsäpeuran osalta annettua selvitystä. Nykytilanteessa metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten on arvioitu jäävän merkittävyydeltään hyvin vähäisiksi.

ELY-keskus ei kuitenkaan jaa tätä näkemystä. Hankkeen luontoselvitysten yhteydessä ei ole tehty varsinaista metsäpeuraselvitystä hankealueella tai sen vaikutuspiiriin kuuluvilla suoalueilla. Tehtyjen haastatteluiden osalta ELY toteaa, että esimerkiksi metsästäjiltä saadut havainnot kaipaavat ympärilleen kontekstin tuodakseen varsinaiselle vaikutusten arvioinnille lisäarvoa. Olennaisia ovat etenkin erilaiset taustatiedot esimerkiksi siitä, mihin vuodenaikaan havainnot on tehty. Esimerkiksi metsästyskaudella syys- ja talviaikaan aikaan tehdyt havainnot eivät juurikaan kerro jonkin alueen mahdollisesta merkityksestä lajin lisääntymisympäristönä. Sama pätee lumijälkiselvitykseen.

17.10.2025

Kaavaselostuksessa spekuloidaan, että Haarasuonkankaan alue, ja Pohjois-Pohjanmaan Oulujärven pohjoispuolinen alue laajemminkin, kuuluisivat ainakin jossain laajuudessa alueeseen, jonne metsäpeuran ei haluta levittäytyvän. ELY-keskus toteaa, ettei väitteellä ole totuus pohjaa.

Metsähallituksessa on tällä hetkellä käynnissä suunnittelutyö metsäpeura-aidan rakentamiseksi poronhoitoalueen etelärajan tuntumaan, eli noin 27 kilometrin päähän Haarasuonkankaan hankealueen pohjoisrajasta. Huolimatta sijainnistaan metsäpeuran nykyisen, ja aidan valmistumisen myötä myös tulevan levinneisyysalueen reunalla Oulujoen ja poronhoitoalueen etelärajan välisen alueella sijaitsee metsäpeuran kannalta merkittäviä vasomis- ja vasanhoitoaikaisiin elinympäristöjä. Näistä tärkeimmät ovat Säippäsuon-Kivisuon ja Sarvisuon-Jerusalemisuon Natura-alueet, joiden suojeluperustelajiksi metsäpeuraa ollaan lisäämässä. Näiden suurten suoalueiden merkitys korostuu entisestään ajan myötä tuulivoimarakentamisen voimistuessa Suomenselän levinneisyysalueella.

ELY-keskus pitää hyvänä ratkaisuna, että kaavaehdotuksessa voimaloita ei olla enää osoittamassa Kivisuon suoalueen keskelle. Mutta ELY-keskus toteaa silti edelleen, että Haarasuonkankaan hanke toteutuessaan yksin ja etenkin yhdessä seudun muiden tuulivoimahankkeiden kanssa todennäköisesti rajoittaa metsäpeurojen käytettävissä olevaa elinympäristöä, eikä vähäistä suurempia vaikutuksia etenkin yhteisvaikutusten osalta voida poissulkea. Tästä syystä ELY-keskus tuo esille tarpeen vielä tarkastella ja tarkentaa etenkin pohjoisimpien voimaloiden etäisyyttä metsäpeuran kannalta merkittäviin vasomis- ja vasanhoitoaikaisiin elinympäristöihin etenkin Sarvisuon-Jerusalemisuon Natura-alueella häiriövaikutuksen poistamiseksi. Hankkeen rakennustöiden ajoittamisessa on häiriön minimoimiseksi myös syytä ottaa huomioon metsäpeuran häiriöherkkä vasomis- ja vasanhoitoaika, jolloin rakentamistöitä ei tule tehdä suoalueiden läheisyydessä.

Suurpedot

Perustellussa päätelmässään ELY-keskus on todennut, että suden ja myös muiden suurpetojen osalta arviointia on päivitettävä ja täydennettävä kaavoitusvaiheessa hyödyntäen esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen Luonnonvaratieto.fi-verkkopalvelussa tarjoamia havaintotietoja sekä vuosittain julkaistavia kanta-arvioita. Suden osalta kaavaselostuksessa onkin esitetty täydennetty ja ajantasaiseen tietoon perustuva selvitys, jota varten on laadittu asiantuntevia maastokartoituksia sisältänyt ydinreviiriselvitys.

17.10.2025

ELY-keskus katsoo, että laaditun ydinreviiriselvityksen perusteella voidaan riittävän luotettavasti todeta, ettei Kivesjärven susireviirin ydinreviiri tämänhetkisen tiedon mukaan sijaitse Haarasuonkankaan hankealueella, ja tilanteen säilyessä tältä osin muuttamattomana luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisilta vaikutuksilta välttytään riittävällä varmuudella.

Muiden suurpetolajien osalta ELY-keskuksen toteamukseen ei kuitenkaan ole annettu vastinetta, eikä kaavaselostuksesta myöskään käy ilmi, että perustellussa päätelmässä annettua lausuntoa olisi millään tavalla huomioitu.

ELY-keskus huomauttaa, että ilves ja karhu ovat liitteen IV (a) mukaisia tiukasti suojeltuja lajeja, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla kiellettyä kaikkialla Suomessa. ELY-keskus katsoo, että annetun selvityksen perusteella jää epävarmuus lajien esiintymisestä alueella sekä siitä, sijaitseeko hankealueella tai sen vaikutuspiirissä mahdollisesti ilveksen tai karhun lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Maisema

Haarasuonkankaalle erillinen yhdeksän tuulivoimalan ryhmä muodostaa maisemavaikutuksiltaan huomattavan maisemahaitan/muutoksen Oterman kylälle ja järven ranta-asutukselle sekä on huomattavissa erillisenä ryhmänä myös etelän puoleisilta havainnekuvilta (Oulujärvi). Maisemavaikutusten kannalta voimalat olisi hyvä sijoittaa voimalat yhteen voimala-alueeseen.

Ympäristönsuojeluyksikkö

Kaavaehdotusvaiheessa on päivitetty hankkeen melumallinnus. Melumallinnus on tehty kaavaehdotusvaiheen sijoitussuunnitelman perusteella ja käyttäen voimalatyyppiä Vestas V172-7,2 MW voimalaitosta, joka on varustettu siipien jättöreunan serratoinnilla eli sahalaitakuviolla (ääni-tehotaso on 106,9 dB(A) +2 dB(A) epävarmuusarvo). Voimalaitosten napakorkeutena on käytetty 184 m ja roottorin halkaisijana 172 m (kokonaiskorkeus 270 m). Melumallinnusraportin mukaan mallinnuksessa on ollut käytössä Noise mode säätö PO7200 STE.

17.10.2025

Kaavaselostuksessa todetaan, että modernien tuulivoimalaitosten lähtöäänitasa voidaan tarvittaessa rajoittaa laitoksen säätö- ja ohjausjärjestelmän avulla siten, että äänitasa voidaan pitää alle ohje- ja suositusarvorajojen. Tuulivoimaloiden erilaisilla siipiratkaisuilla voidaan myös vaikuttaa voimaloiden melutasoon. Kaavaselostuksessa todetaan, että tässä hankkeessa ei arvioida olevan tarvetta rajoitustoimille. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, mihin tämä päätelmä perustuu. Hankkeen päivitetty melumallinnus on tehty käyttäen laitoksen säätö- ja ohjausjärjestelmää (Noise mode säätö: PO7200 STE) ja voimalatyyppiä, jossa on siipiratkaisuna serratointi ja meluvaikutuksia ilman näitä melupäästöjä pienentäviä valintoja ei ole mallinnettu tai muutoin arvioitu.

ELY-keskus muistuttaa, että melumallinnuksen tulee perustua ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 (Tuulivoimaloiden melun mallintaminen) mukaisesti tuulivoimaloiden melupäästön ylärajatarkasteluun.

Kaavaselostuksessa todetaan, että lopullisen voimalan tyyppiä ei ole määritetty. Mikäli toteutukseen valittava voimalamalli on erilainen kuin melumallinnuksissa käytetty voimalatyyppi, tehdään melumallinnukset uudelleen viimeistään rakennuslupavaiheessa. ELY-keskus pitää tätä perusteltuna.

Myös melun yhteisvaikutusten mallinnus on päivitetty ja yhteismelumallinnuksissa on huomioitu Haarasuonkankaan suunniteltujen tuulivoimaloiden lisäksi Turkkielän, Takiankankaan ja Vaarinkankaan tuulivoimahankkeiden suunnitellut tuulivoimalat. Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta annetussa perustellussa päätelmässä ELY-keskus on todennut, että melun yhteisvaikutusten arvioinnissa ei ole huomioitu Ukonkankaan tuulivoimahanketta, vaikka se on huomioitu maisemavaikutusten yhteisvaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomainen on katsonut, että perustelut Ukonkankaan voimaloiden jättämisestä pois melu- ja varjotusmallinnuksista olisi tullut käydä ilmi arviointiselostuksesta.

Kaavaselostuksen liitteessä yhteysviranomaisen perustellun päätelmän huomioiminen kaavoituksessa todetaan, että yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioidaan Ukonkankaan tuulivoimahanke. Kaavaselostuksessa ei ole esitetty perusteluita, miksi Ukonkankaan tuulivoimahankkeen voimaloita ei ole sisällytetty yhteismelumallikseen.

17.10.2025

Päivitettyssä yhteismelumallinnuksessa on käytetty myös Turkkiselän, Takiankankaan ja Vaarinkankaan tuulivoimahankkeiden voimaloille säätö- ja ohjausjärjestelmää (Noise mode säätö: Standard Mode tai PO7200 STE). Melumallinnusraportista ei käy selkeästi ilmi, onko kyseisten hankkeiden voimaloille käytetty serratoinnilla varustettua voimalatyyppeä.

ELY-keskus katsoo, että myös melun yhteisvaikutusten mallinnusta tulee tarvittaessa tehdä uudelleen viimeistään rakennuslupavaiheessa, mikäli muissa hankkeissa toteutukseen valittava voimalamalli on erilainen kuin melumallinnuksissa käytetty voimalatyyppi.

Kaavaehdotuksessa on seuraava kaavamääräys melua koskien:
Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon melua koskevat asetukset ja säädökset. Tuulivoimaloista ei saa aiheutua asutukselle valtion virallisia ohjearvotasoja ylittävää melua.
Kaavamääräykseen tulisi tarkentaa viittaukset voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Vesistöyksikkö

Kaavaehdotuksessa ei ole juurikaan huomioitu perustellussa päätelmässä esitettyä. Kaavaehdotuksessa arvio pintavesivaikutuksista on hyvin yleisluonteinen eikä siinä ole analyttisesti arvioitu hankkeen yhteydessä tehtävien erilaisten toimien vaikutuksia pintavesiin kohdistuvaan kuormitukseen tai hydrologiseen muutokseen ja edelleen vesien tilaan. Esimerkiksi mittavien kuivatusjärjestelyiden vaikutukset on jätetty kokonaan arvioimatta. Myös haittojen lieventämistoimenpiteet on esitetty yleisluonteisesti esim. seuraavasti: Rakentamistoimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan siten, että jokien ekologinen tila säilyy vähintään nykyisen kaltaisena.

Esitetyn perusteella hankkeen pintavesivaikutuksia ja lieventävien toimenpiteiden riittävyyttä on mahdoton arvioida.

ELY-keskus huomauttaa, että hankkeesta vastaavan on vesilain 5:6 §:n mukaisesti ilmoitettava muusta kuin vähäisestä ojituksesta valtion valvontaviranomaiselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojitukseen ryhtymistä. Tässä hankkeessa tehtävien ojitusten määrä tulee erittäin todennäköisesti ylittämään vähäisen rajan, jolloin niistä tulee tehdä ojitusilmoitus, jossa kuvataan mm. ojitusjärjestelyt ja tarvittavat toimenpiteet mm. kuormituksen ja hydrologisen muutoksen lieventämiseksi.

ELY-keskus antaa ojitusilmoituksesta lausunnon, jossa mm. arvioidaan lieventämistoimenpiteiden riittävyys ja tarve vesilain mukaiseen lupaan.

Liikenne ja infrastruktuuri

Kaavan merkittävimmät vaikutukset liikenteeseen aiheutuvat rakentamisen aikana. Alustavat erikoiskuljetusreittivaihtoehdot Raahen ja Oulun satamista on esitetty kaavaselostuksessa. Liikennemäärät lisääntyvät rakentamisaikana kaava-alueen ympäristössä todennäköisesti ainakin yhdysteillä 8832 ja 19021, seututiellä 800 ja valtatiellä 22 sekä kaava-alueen yksityisteillä ja metsäautoteillä. Kaavaselostuksen mukaan, mikäli näitä maanteitä käytetään kuljetuksiin, kasvaa liikenne suhteellisesti eniten yhdysteillä 19021, jossa raskas liikenne lisääntyisi enimmillään 6500 % ja kokonaisliikennemäärä 370 %.

Kaavaselostuksen mukaan tien liikennemäärä jää kuitenkin kokonaisuudessaan maltilliseksi ja liikenteen sujuvuus yhdysteillä 19021 ei juurikaan heikenny kasvavien liikennemäärien myötä, vaikka suhteessa nykyisiin liikennemääriin tien kokonaisliikennemäärä voi noin nelinkertaistua, ja raskaan liikenteen määrä voi monikymmenkertaistua. Tarkemmat liikennemäärien muutokset on kaavaselostuksessa kuvattu taulukossa tieosuukittain. Kaavaselostuksessa todetaan, että osayleiskaavalla ei ratkaista kaava-alueen ulkopuolisia sähkösiirtoreittejä.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen näkemyksen mukaan kaavaehdotuksessa ei ole riittävällä tavalla tuotu esille, millaisia vaikutuksia hankkeella on maanteiden ja siltojen kunnan ja kantavuuden osalta, tai määritelty mahdollisia rakentamis- ja parantamistarpeita. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue pitää hyvänä kaavaselostuksen toteamusta, että kuljetusreitillä olevien siltojen, rumpujen ja teiden kantavuudet sekä alikulkujen alikulkukorkeudet on tarkistettava erikoiskuljetusten takia.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue toteaa, että tuulivoima-alueen rakentamiseen liittyvät kuljetukset saattavat edellyttää tiestön vahvistamista ja parantamista myös suunnittelualueen ulkopuolella. Erityisesti raskaat erikoiskuljetukset voivat edellyttää tierakenteiden vahvistamista ja pitkät lapakuljetukset voivat edellyttää esimerkiksi risteysalueiden leventämistä ja mursketäyttöä.

17.10.2025

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue muistuttaa, että mikäli maanteiden osalta rakenteiden vahvistamiselle tai liittymien parantamistoimille todetaan tarvetta, niiden suunnitteluun ja niihin liittyvien suunnitelmien käsitteilyyn tulee varata riittävästi aikaa. Jos rakenteiden vahvistamiselle, liittymien tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella yhdessä niistä vastaavien viranomaistahojen (ELY-keskus tai Väylävirasto) kanssa. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa, liittymien avartamista sekä hankkeen valmistumisen jälkeisiä tieverkon tilapäisrakenteiden ennallistamistoimia. Paikallisesta ELY-keskuksesta kannattaa myös tiedustella, onko reittien alueelle mahdollisesti suunnitteilla tienparannushankkeita ja niiden toteutustilannetta.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue painottaa, että on tarpeen selvittää riittävällä tavalla mahdolliset häiriintyvät kohteet jatkosuunnittelun yhteydessä. Lisäksi jatkosuunnittelussa hankkeen kuljetuksia suunniteltaessa tulee huomioida kuljetusreittien varrella oleva asutus, ja pyritään minimoimaan kuljetuksista aiheutuvat haitat (mm. liikenneturvallisuuden, pölyn, melun ja tärinän osalta) tienvarren asukkaiden ja muiden tienkäyttäjien näkökulmasta.

Kaavaselostuksessa esitetään, että hankealueen läheisyydessä koululaiset ovat todennäköisesti koulukuljetuksen piirissä. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue näkee tärkeänä, että jatkosuunnittelussa selvitetään koulukuljetusten tilanne alueella. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota koululaisten liikenneturvallisuuteen hankkeen rakentamisvaiheen aikana ja selvitettävä, onko kuljetusreittien varrella tieosuuksia, joilla koululaiset kulkevat jalan tai pyörällä tien varressa tai joutuvat koulumatkallaan ylittämään tien.

Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä (annettu 24.11.2023) todetaan, että hankkeessa tulee laatia liikenteen osalta saavutettavuus selvitys jatkosuunnittelun avuksi. Selvitystä ei ole laadittu kaavatyön yhteydessä. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue pitää tärkeänä, että liikenteellinen saavutettavuus selvitys laaditaan ennen hankkeen rakentamisvaiheen aloittamista. Riittävän aikaisessa vaiheessa esille tulleet tuulivoimakuljetusten aiheuttamat maantieverkon muutostoimenpiteet tarjoavat mahdollisuuden siihen, että toimenpiteet tehdään riittävän aikaisin säädösten mukaan ilman, että ne viivästyttävät koko tuulivoimahanketta.

Hanketoimijan tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueeseen ennen saavutettavuus selvityksen laatimiseen ryhtymistä. Lisätietoa energiahankkeen liikenteellisestä saavutettavuus selvityksestä löytyy ELY-keskuksen sivuilta osoitteesta Tiehankkeet - ely - ELY-keskus (oikopolut -kohta).

17.10.2025

Kaavaluonnoksen jälkeen voimaloiden kokonaiskorkeutta on laskettu 300 metristä 270 metriin. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue toteaa tarkastelun perusteella, että kaavakartalla tuulivoimalat ovat sijoitettuna siten, ettei Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012) esitetyt vähimmäisetäisyydet maanteihin alitu.

Kaavakartalla on esitetty ohjeelliset maa-ainesten ottoalueet. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue näkee, että mikäli maa-ainesta joudutaan kuljettamaan kaava-alueen ulkopuolelta, tulee myös näiden kuljetusten liikenteelliset vaikutukset arvioida jatkosuunnittelun aikana.

Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue näkee tärkeänä, että hankkeessa laaditaan mahdollisimman pian liikenteellinen saavutettavuusselvitys kaavaehdotusvaiheen liikenteellisten arvioinnissa esitettyjen epävarmuuksien vuoksi. Erityisen tärkeänä jatkotoimenpiteenä Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue näkee kaavan aiheuttamien mahdollisten toimenpidetarpeiden selvittämisen maantieverkon osalta sekä kuljetusreittien varrella olevan asutuksen ja muiden häiriintyvien kohteiden huomioon ottamisen kuljetuksia suunniteltaessa.

Alueidenkäyttö

Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston lähialueen muut tiedossa olevat tuulivoimahankkeet on hyvä esitellä samassa yhteydessä, missä käsitellään lähialueen kaavoitustilannetta. Näin lukijalle muodostuu kokonaiskuva lähialueen suunnittelutilanteesta.

Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös hankkeen välittömässä läheisyydessä olevat Susisuon ja Vaarinkankaan tuulivoimahankkeet. Ympäristöministeriön ohje, "Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa": (Päivitys, julkaistu 27.8.2024), sanotaan; "Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida kaikki tiedossa olevat tuulivoimahankkeet, jotka vaikuttavat samalle / samoille alueille ja joista on tietoja julkisesti saatavilla." Susisuon YVA-ohjelma on ollut nähtävillä 5.6.-4.8.2024 ja Vaarinkankaan YVA-ohjelma 4.10.2023 - 2.11.2023.

Jatkotoimenpiteet

Haarasuonkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta ja siitä saadusta palautteesta on tarpeen järjestää 2. viranomaisneuvottelu ennen osayleiskaavan hyväksymismenettelyä.

Vastine:

Voimalat on keskitetty maakuntakaavaehdotuksen tv-aluerajausten mukaisesti kahdelle alueelle. Pohjois-Pohjanmaan liiton 27.5.2025 hyväksymässä ja voimaan kuulutetussa maakuntakaavassa on osoitettu kaksi tv-aluetta Haarasuonkankaan tuulivoima-alueelle. Osayleiskaavassa on otettu huomioon maakuntakaavan yleispiirteisyys sekä esitetyt tv-

aluevaraukset. Esitys vastaa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mu-
kaista periaatetta keskittää voimat isompiin kokonaisuuksiin.

Yleiskaavassa osoitetaan tv-alueet siten, että ne mahdollistavat tarvittavia tarkistuksia
voimaloiden sijoittamiseen rakennuslupavaiheessa. TV-alueille sijoitetaan voimalan tar-
vitsemat rakenteet. Tämä vastaa yleiskaavan tarkkuustasoa ja Alueidenkäyttölain 77 b
§:n sisältövaatimuksia. TV-alueet ovat kohtuullisen kokoisia ja mahdollistavat voimaloi-
den siirron puolustusvoimien lausunnoissa esitetyllä tavalla.

Luo-alueisiin rajautuvien tv-alueiden vaikutusten arviointia tarkennetaan kaavaselostuk-
seen (T18, T2, T7, T33, T34, T35).

Perustellun päätelmän huomioimisessa (liite 5) on mainittu seuraava: Kaavaselostuk-
seen lisätään tarkemmat tiedot laskenta-ajankohdista ja laskentojen kulloisista kestoista
ja olosuhteista. Pesimälinnustoselvitysten ajankohta ja työmäärä on ilmoitettu YVA-se-
lostuksen Luontoselvityksessä, liitteessä 5, sivulla 13. Pistelaskenta ja kartoituslaskenta
1.6.–20.6.2022 (7 pv), päiväpetolintujen tarkkailu yht. 6 päivää heinä–elokuussa, metsä-
kanalintujen soidinpaikkojen kartoitus 5.4.–29.4.2022 (8 pv). Pöllö-kuuntelu 27.2.–
28.3.2022 (3 yötä). Vuoden 2024 päiväpetolintujen maastotarkkailu 10 päivää 2024. Pe-
rustellun päätelmän huomioiminen on kaavaselostuksen liite 5, joten tiedot ovat olleet
myös nähtävillä olleessa aineistossa.

Kaavaehdotuksen liitteessä 10 *Luonto- ja linnustoselvitys* on esitetty laskenta-ajankoh-
dat ja maastokäyntien ajankohdat, joten tiedot ovat olleet nähtävillä olleessa aineis-
tossa. Tiedot siirretään kaavaselostukseen teknisenä tarkistuksena.

Metsäkanalintujen törmäysriskin lieventämiseksi kaavaan lisätään teknisenä tarkastuk-
sena määräys: Tuulivoimaloiden tornin alaosan saa värjätä valkoisesta poikkeavalla vä-
rillä.

Kotkan osalta selvitetään mahdollisuuksia hanketoimijoiden väliseen yhteistyöhön vai-
kutusten lieventämiseksi ja hankkeiden kotkan kannalta kestävän toteutuskelpoisuuden
saavuttamiseksi. Tarkasteltavia toimenpiteitä ovat mm. satelliittiseurannan toteuttami-
sen mahdollisuuden selvittäminen ja lisätarkkailu maastossa sekä näiden pohjalta saa-
dun tiedon perusteella kohdistettuna mahdolliset törmäyksiä ehkäisevät tekniset ratkai-
sut. Kotkaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa sovelletaan edelleen voimassa ole-
vaa Metsähallituksen ohjeistusta, jossa törmäysriskin raja-arvoksi määritellään arvo
0,06.

17.10.2025

Turkkiselän lainvoiman saaneen osayleiskaavan ja lainvoimaisten rakennuslupien mukaisten tuulivoimaloiden aiheuttama maakotkaan kohdistuva törmäysriski ylittää Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisen raja-arvon (0,06) moninkertaisesti Iso Lehmisuon reviirillä. Voidaankin arvioida, että käytännössä kyseisen kotkareviirin elinkelpoisuus riippuu yksinomaan Turkkiselän tuulivoimapuistosta. Kuten viranomaiskäyttöön tarkoitettuissa selvityksissä on todettu, mikäli kotka pystyy sopeutumaan Turkkiselän huomattavasti Haarasuonkankaan hanketta merkittävämpää vaikutusta aiheuttavaan tuulivoimapuistoon ja Iso Lehmisuon reviiri pysyy aktiivisena ja elinvoimaisena Turkkiselän tuulipuiston rakentamisen jälkeenkin, arvioidaan, että Haarasuonkankaan vaikutusten merkittävyys on niin vähäinen, että sillä ei ole enää käytännön merkitystä Iso Lehmisuon reviirin elinkelpoisuuteen. Kuljun reviirillä on suunnitteilla paljon tuulivoimahankkeita, mutta kyseiselle reviirille ei ole vielä rakennettu tai luvitettu yhtään tuulivoimalaa, minkä takia Haarasuonkankaan hankkeesta yksistään ei aiheudu merkittävää vaikutusta kyseisen reviirin elinkelpoisuuteen.

Mikäli Turkkiselän hanke toteutetaan ennen Haarasuonkangasta, maakotkareviirin muuttunutta tilannetta voidaan tarkastella lisäseurannoin. Osana tätä prosessia selvitetään mahdollisuutta hyödyntää satelliittiseurantaa. Seurannan tulosten perusteella arvioidaan tarvittavat jatkotoimenpiteet.

Kun Turkkiselän tuulivoimaloiden rakennusluvan mukaisten töiden loppukatselmus on kunnassa tehty, sitoudutaan Haarasuonkankaan hankkeessa suunnittelemaan kamerapohjaisen tunnistusjärjestelmän käyttöönottoa maakotkan törmäysriskin pienentämiseksi ja reviirin elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Kamerajärjestelmää voidaan käyttää niiden Haarasuonkankaan voimaloiden osalta, jotka sijoittuvat samalle Iso Lehmisuon reviirille Turkkiselän kanssa. Hankekehittäjä selvittää esimerkiksi kehittyneiden kamerapohjaisten tekoälyä hyödyntävien törmäyksenestojärjestelmien käyttöä. Kun kamerajärjestelmä havaitsee ja tunnistaa tekoälyn avulla voimalaa lähestyvän maakotkan, se arvioi törmäysriskin lendorataennusteeseen perustuen. Tällöin voidaan aktivoida tarvittavat ennakoivat toimenpiteet voimalan valvontajärjestelmästä, kuten hidastaa kyseisen voimalan roottorin pyörimistä. Kaavaselostukseen liitetään kuvaus kamerapohjaisesta järjestelmästä ja sen toimintaperiaatteesta.

Direktiivilajien osalta tarkistetaan viittaukset voimassa olevaan luonnonsuojelulakiin.

Viitasammakoille tärkeä Kekkolanlampi sijoittuu kaava-alueen keskelle eikä sen läheisyyteen ole soitettu lainkaan tv-alueita, teitä tai sähkösiirtoreittejä.

Kaavaselotuksessa kappaleessa 9.9.28 kuvataan vaikutukset viitasammakkoon seuraavasti: *Suunnittelualueen välittömästä läheisyydestä paikannettiin maastoselvitysten yhteydessä useampia viitasammakon tärkeitä elinympäristöjä sekä yksittäinen, suunnittelualueen keskelle Kekkolanlammelle, sijoittuva viitasammakkokeskittymä. Lisäksi*

17.10.2025

suunnittelualuerajauksen tuntumassa havaittiin joitain yksittäisiä, ihmisen kaivamissa ojissa äänneleviä koiraita. Tällaisia kohteita ei pidetä lajin kannalta merkittävänä ja siten huomioitavina kohteina. Alueella todettiin olevan myös muita potentiaalisia lajin elinympäristöjä, kuten Pihlajasuo. Viitasammakkoinventointien aikaan tulvat estivät pääsyn Pihlajasuolle. Tuulivoimahankkeen rakenteet sijaitsevat riittävän kaukana nyt todetuista viitasammakon tärkeistä elinympäristöistä sekä potentiaalisena elinympäristönä tunnistetusta Pihlajasuosta, että vaikutuksia viitasammakkoon ei aiheudu. Viitasammakon elinpiiri rajataan teknisenä tarkistuksena kaavakartalle merkinnällä luo-4.

Kaavaselostukseen on lisätty elinympäristötarkastelu karhun, ilveksen ja ahman osalta ja arvioitu vaikutuksia näiden lajien potentiaalsiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin.

Metsäpeuran nykytila on selvitetty metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arvioinnin yhteydessä, eikä viranomaisena ole esittänyt puutteita asian osalta. YVA-selostuksen perustellussa päätelmässä ei ole vaadittu erillistä metsäpeuraselvitystä viranomaisen toimesta, vaan nykytilan kuvaus on todettu riittäväksi. Kaavaselostuksessa on edetty Maa- ja metsätalousministeriön metsäpeurakannan hoitosuunnitelman (2023) ja Metsähallituksen metsäpeuran tärkeät vasanhoitoympäristöt -ennustekartan (2024) mukaisesti.

Layout-suunnittelussa on huomioitu, että rakenteita ei sijoitu metsäpeuralle soveltuviin elinympäristöihin. Hyvin soveltuvia alueita jää myös runsaasti suunnittelualueen ulkopuolelle. Voimalasijoittelussa on myös huomioitu Natura-alueet ja pääosin voimalat jäävät yli 5 km:n etäisyydelle Natura-alueista. Tällöin populaatiotason merkittävin elinympäristövaikutus muodostuu mahdollisesti voimaloiden näkymisestä. Tämä ei kuitenkaan automaattisesti johda populaatiotason muutoksiin ja metsäpeurakannan heikkenemiseen. On myös huomioitava, että suositeltu 5 km:n etäisyys (mm. Jaakkola 2015, Tolvanen ym. 2023) ei perustu merkittäviin vaikutuksiin tai tutkimustuloksiin. Vaikka hanke voikin hetkellisesti heikentää elinympäristöjä, se ei tarkoita, että Haarasuonkankaan tuulivoimahanke itsessään heikentää metsäpeurapopulaation elinmahdollisuuksia alueella ja johtaa merkittäviin populaatiotason vaikutuksiin. Lisäksi metsäpeuran osalta otetaan huomioon häiriöherkin aika (vasominen ja vasanhoito) ja pyritään ajoittamaan rakennustyöt metsäpeuralle soveltuvien erityisen hyvien elinympäristöjen läheisyydessä häiriöherkän ajan ulkopuolelle. Tämä koskee kahta pohjoisinta voimalaa (T1 ja T2), jotka sijoittuvat alle 5 km:n päähän Sarvisuon-Jerusalemisuon Natura-alueesta.

Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen vaikutuksia pintavesiin on tarkistettu ja laadittu täydentävä selvitys. Vesistövaikutukset voimalaan t27 tarkennetaan kaavaselostukseen teknisenä tarkistuksena (luo-alueiden yhteydessä).

17.10.2025

Tuulivoima-alueella on yhteensä 35 voimalaa. Voimalat on keskitetty maakuntakaavaehdotuksen tv-alue- ja aluerajausten mukaisesti kahdelle alueelle. Voimassa olevassa ja laadittavassa maakuntakaavassa voimalat ohjataan sijoittamaan tällä alueella kahteen ryhmään. Esitys vastaa siten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista periaatetta ja maakuntakaavassa esitettyä ratkaisua. Voimaloiden sijoittamisessa on huomioitava alueen luonto- ja ympäristöarvot sekä arvioitu maisemavaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen on laadittu tarkentava melu- ja välkemallinnus päivitettyillä voimalatiedoilla. Melun vaikutus on jossain määrin pienentynyt. Melumallinnuksen yhteisvaikutukset on arvioitu huomioiden Ukonkankaan vaikutukset. Ukonkankaan voimalat sijoittuvat yli 7 km etäisyydelle Haarasuonkankaan voimaloista, joten välkkeen osalta yhteisvaikutusta ei muodostu. Yhteisvaikutuksen osalta meluselvitystä on täydennetty voimaloiden serratointiin liittyvällä tiedolla. Melumallinnus on päivitetty uusimmilla tiedoilla.

Kaavamääräyksessä ohjataan noudattamaan voimassa olevia melutason ohje- ja määräyksiä. Tämä mahdollistaa sen, että hankkeen aikana noudatetaan ajantasaisia ohje- ja määräyksiä sidota tällä hetkellä voimassa oleviin säädöksiin.

Liikenteen saavutettavuusselvitys on laadittu kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen. Keskeiset tulokset liitetään kaavaselostukseen.

Muut tuulivoimahankkeet on esitelty selostuksen kappaleessa 9.18. Yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja tässä on huomioitu Vaarinkankaan hanke.

Mahdolliset harukset sijoitetaan tv-alueen sisälle. Harusten tarpeellisuudesta voidaan varmuudella tietää vasta rakentamisvaiheessa. Harusten vaikutukset on huomioitu vaikutusten arvioinnissa.

Toinen viranomaisneuvottelu on pidetty syyskuussa 2025.

Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Merkitään muilta osin tiedoksi.

17.10.2025

Muistutukset

16 Muistutus A

Kaavaluonnoksesta on poistettu omistamiltani tiloilta [REDACTED]. Esitystä perustellaan sillä, että mainittujen voimalapoistojen avulla on lisätty etäisyyttä Kaihlasen ja Ahveroisen asutuksiin. Tämä ei voi kuitenkaan olla päätöksen varsinainen syy, sillä voimat sijaitsevat alkuperäisellä Haarasuonkankaan tuulivoimasuunnittelun ydinalueella, josta on matkaa lähimpään Kaihlasen taloon 4-5 kilometriä ja Ahveroisen kylään huomattavasti enemmän. Vaalan kunta on tehnyt periaatepäätöksen, että vähimmäisetäisyys tuulivoimaloista asutukseen on 2 kilometriä. Arvioni mukaan syytä poistoehdotukseen on salassapidettävä tieto maakotkan reviiristä.

Luonnonsuojelulaissa (9/2023) ja Valtioneuvoston asetuksessa luonnonsuojelusta (1066/2023) säädetään maakotkan suojelusta. Lainsäädännössä ei mainita mitään kotkan reviiristä. ELY-keskus on 5.2. 2024 tehnyt hylkäävän päätöksen Olli-Pekka Karlinin lupahakemuksesta. Päätöksen perusteluissa mainitaan, että metsähallitukselta saadun tiedon mukaan reviirin pesä sijaitsee usean kilometrin etäisyydellä tuulivoima-alueesta. Suomen metsäkeskuksen 30.5. 2022 antaman ohjeen mukaan on ns. häiriövyöhykkeellä vältettävä kaikkea häiriötä pesimäaikana vähintään tuhannen metrin etäisyydellä asutusta pesästä. Näin ollen päätösehdotus tuulivoimaloiden [REDACTED] poistamisesta on lainsäädännön ja siitä annetun ohjeen vastainen.

ELY-keskuksen perustellussa päätelmässä mainitaan kaavan lieventämistarpeesta maisemavaikutusten vähentämiseksi. Mahdolliset lieventämistoimenpiteet pitäisi mielestäni kohdistaa Otermanjärven läheisyyteen, koska siellä tuulivoimaloita on suunniteltu varsin lähelle pysyvää asutusta ja loma-asutusta. Kaavaluonnoksen mukaiset tuulivoimalat [REDACTED] sijaitsevat paljon kauempana asutuksesta.

Edellä mainituilla perusteilla vaadin, että kaavaluonnoksen mukaiset tuulivoimalat [REDACTED] palautetaan kaavaehdotukseen.

Luonnosvaiheessa mielipiteessä 3 tekemiäni, teitä koskevia muutosesityksiä ei ole otettu riittävästi huomioon. Voimalan [REDACTED] läheisyydessä sijaitseva [REDACTED] metsätie tulisi yhdistää vuonna 2022 teettämäni piennartasanteen kautta [REDACTED] metsätielle. Voimalalle [REDACTED] menevä tie menee ristiin piennartasanteen kanssa ja se tulisi tehdä lyhyintä kautta voimalalle.

Viime kesänä tuli esitys tuulivoima-alueen sisäisestä sähkölinjasta, joka kulkee [REDACTED] tilojen poikki. Linjan alle jää tilojeni maata 8,7 ha. Sähkölinjan paikkaa on valitukseni takia hieman muutettu ja kaavaehdotuksessa se on piirretty karttaan hieman väärin ja menee [REDACTED] tilan poikki täysin [REDACTED] metsätien suuntaisesti. Olen hyväksynyt sähkölinjaa koskevan ennakkohaltuunottosopimuksen.

17.10.2025

Kaavaehdotuksessa on [REDACTED] tilan pohjoislaitaan suunniteltu sähköasema, jonka alueella on vanha suojeltava mänty, jota kutsutaan isoksi männyksi. Toivon, että sähköasema suunnitellaan niin, että iso mänty säilyy.

Yleiskommenttina totean, että tuulivoimasuunnittelussa tulisi paljon paremmin ottaa huomioon alueen maanomistusolosuhteet. Muuten voi käydä niin, että syntyy päätöksiä, jotka eivät ole tasapuolisia maanomistajien kesken. Itselleni ja tuleville tilojen [REDACTED] omistajille aiheutuu näiden kahden voimalan poistamisesta arvioni mukaan noin 40 vuoden aikana noin 400000 euron nettotulojen menetykset.

Vastine:

Kaavaehdotukseen on tehty muutoksia valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen saadun palautteen perusteella. Muutokset ovat olleet perusteltuja ja kaavan yhteydessä laadituissa selvityksissä, ja vaikutusten arvioinnissa ei ole tullut esille syitä, minkä vuoksi poistettavia voimaloita olisi syytä palauttaa suunnitelmaan. Kaavan tulee perustua alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Uudet sähkölinjat on esitetty ohjeellisena kaavoituksen yhteydessä tehtyihin selvityksiin perustuen, joten tarkempi sijainti ratkaistaan sähkölinjan suunnittelussa. Sähköaseman yksityiskohtaisessa sijoittelussa ja suunnittelussa huomioidaan merkittävä vanha mänty, vaikka se ei ole luontoselvityksissä arvioitu kohde. Muilta osin merkitään tiedoksi.

17 Muistutus B

Tuulivoimaloita tulee siirtää niin, että ne ovat vähintään 3km, mieluummin 5km Otermajärvestä ja asutuksesta. Yhdessä madalletun korkeuden kanssa näin voidaan minimoida ääni-, näkö- ja välkehaitat, puhumattakaan maisemahaitoista.

Kunnan säännökset sallivat minimietäisyyden ja nyt on kaavasuunnittelussa toimittu sen mukaan, joten sääntöjä tulee muuttaa kunnan toimesta.

Järveä lähinnä olevat myllyt 21 ja 18 tulisi poistaa kokonaan kaavasta.

Nykyinen suunnitelma on sietämätön meille mökkiläisille. Luonnonrauha on mennyttä. Samoin mökin arvo putoaa olemattomaksi. Kukaan ei halua mökkeillä teollisuusalueen vieressä.

Suunnitelmissa ei ollut yhtään mallinnuskuvaa järveltä sellaisena kuin me kalastajat, veneilijät ja talvihiihtäjät näemme. Maisema ja valovälkehaitta tulee olemaan suunnaton.

Kaavaehdotuksessa mainittiin, ettei alueella ole saukkohavaintoja: Väärin. Joka talvi saukot kulkevat Tervajoelta Otermajärvelle. Hanke ei muutenkaan kunnioita luontoarvoja, vaikka luontoselvityksissäkään todettiin vaikutukset esim. linnustoon, peuroihin ja suurpetoihin. Erityisen huolissaan pitää olla kalasääksistä ja maakotkasta.

Erämaaluontoa tuhotaan pysyvästi.

Vastine:

Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu Vaalan kunnan ohjeet ja alueidenkäyttölain vaatimukset huomioiden. Haarasuonkankaan tuulivoima-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hyväksymän ja voimaan kuulutetun maakuntakaavan tv-alueelle ja noudattaa siten suomalaista maankäytön suunnittelun hierarkista sekä tarkentuvan suunnittelun periaatetta.

Kaavan tulee perustua alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten arvioinnin osalta ei ole tullut esille sellaisia melu-, välke- ja maisemavaikutuksia, jotka kaavan tarkoitus ja tavoite huomioiden olisivat kohtuuttomia.

Kuvauspaikat on valittu kunnan kanssa yhteisesti sovituista paikoista siten, että vaikutuksia arvokkaisiin luonto- ja kulttuurikohteisiin sekä matkailu- ja asuinalueisiin voidaan arvioida.

17.10.2025

Vaikutuksia kalasääkseen ja maakotkaan on tarkistettu kaavaselostukseen. Vaikutusten arvioinnit lisätään kaava-aineistoon. Vaikutuksia metsäpeuraan, ilvekseen ja karhuun on tarkistettu ja täydennetty kaavaselostukseen.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

18 Muistutus C

Tilamme [REDACTED] alueelle oli kaavan luonnosvaiheessa osoitettu kolme voimalapaikkaa. Nyt nähtävillä olevassa kaavaesityksessä ne on kaikki poistettu. Näin ollen tilamme alue on käynyt voimalarakentamisen kannalta tarpeettomaksi. Esitämme harkittavaksi, että alue poistetaan kaavasta ja maillemme suunnitellut voima- ja tielinjat siirretään jäljelle jäävälle kaava-alueelle, mikäli kaavoittajan kanssa ei päästä asiassa muunlaiseen sopimukseen.

Vastine:

Kaava-alue on suunnitelmallinen kokonaisuus, jossa ratkaistaan maankäytön yhteensovittamisen tarve. Kaavaehdotukseen on tehty muutoksia valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen saadun palautteen perustella. Muutokset ovat olleet perusteltuja ja kaavan yhteydessä laadituissa selvityksissä, ja vaikutusten arvioinnissa ei ole tullut esille syitä, minkä vuoksi kaava-aluetta tulisi muuttaa poistettujen voimaloiden vuoksi. Kaavan tulee perustua alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

19 Muistutus D

Haarasuonkankaan kaavoituksessa oleva alue ei sovellu teollisuustuulivoimala-alueeksi. Perustelut:

Kyseisen kaavoitusalueen monimuotoinen luonto on liian arvokas tuhottavaksi massiivisilla 270 metriä korkeilla 35 kpl:een tuulimyllyalueella, useilla leveillä sepelihuoltoteilla, pitkillä uusilla sähkölinjoilla sähköasemineen ja myllyjen valtavilla betonirautaperustoilla sekä isoilla myllyjen pystytyskentillä.

1. Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaavahanke sijoittuu kahdelle maakotkareviirille ja merkittävät haitalliset yhteisvaikutukset tulisivat mahdollisen Vaalan Turkkiselän ja Paltamon Takiankankaan tuulivoimahankkeen kanssa. Lisäksi alueen ympäristössä pesii myös kalasääksiä ja alueella on myös havaittu paikallisten asukkaiden toimesta ainakin 5 kpl:tta metson soidinaluetta joille tulisi myös merkittävää haittaa. Alue on myös suojeltavien susien reviirialuetta ja paikalliset asukkaat ovat myös nähneet että ympäristössä on ollut susipentue tänä vuonna. Lukeen on myös tullut susihavaintoilmoituksia. Ahmoja ja ilveksiä + karhuja sekä metsäpeuroja on myös havaittu alueen ympäristössä. Eli myös suurpetojen ja metsäpeurojen reviirien takia alueelle ei tulisi rakentaa massiivista tuulivoimala-alueita. Suojeltaville eläimille tulee tämä erämainen luontoalue säilyttää ja se on myös ekologinen käytävä mm. metsäpeuroille ja edellä mainituille suurpedoille.
2. Kaavoitusalueen läpi virtaa uomaltaan luonnontilainen Tervajoki joka laskee Otermanjärveen. Tervajoen ympäristö on erittäin monimuotoista luontoa joka tulee suojella teolliselta tuulivoimarakentamiselta ja joessa on harjusta, taimenta ja jopa rapuja. Suurissa tuulimyllyissä on n. 2000 litraa voiteluöljyä ja myrkyllisiä pakkasnestettä ja olisi todella vaarallista jos myllyihin tulisi konevika tai tulipalo niin öljyä ym. myrkyllisiä aineita voisi valua metsäoimia pitkin Tervajokeen ja siitä Otermanjärveen ja Kutujokeen aina Oulujokeen asti eli vahingot voisivat olla silloin merkittävät näihin arvokkaisiin vesistöihin. Melontareitti on myös Tervajoella joka on merkitty myös maakuntakaavaan. Tervajoki on saanut arvoluokakseen 2 eli on erityisen tärkeä luontokohde ja sen herkkyyks on todettu suureksi. Tervajoki ja sen ympäristö on erittäin tärkeä virkistyskohde ihmisille ja sen varrelta löytyy laavu ja autiotupa. Alueen ympäristö on myös tärkeä metsäkanalintujen ym. metsästysalueena.
3. Negatiiviset maisemavaikutukset myllyistä lentoestovaloiheen ja matalataajuinen melu olisivat merkittävät Otermanjärven asutukselle ja Tervajoen ympäristöön. Maisemahavainnekuvat antavat harhaanjohtavan kuvan myllyjen näkyvyydestä todellisuudessa koska 270 m korkeat myllyt näkyvät todella selvästi ja muuttavat järvimaisemaa merkittävästi huonompaan suuntaan aina Oulujärvelle asti Säräisniemen Ruununtörmän tärkeälle matkailualueelle ja asutukselle asti.

17.10.2025

Vastine:

Vaikutuksia kalasääkseen ja maakotkaan on tarkistettu. Vaikutusten arvioinnit lisätään kaava-aineistoon. Tiettyjä lajeja koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä, mutta lajien vastuuviranomaiset ovat käsitelleet tiedot.

Metsäpeuran, karhun ja ilveksen osalta viitataan Pohjois-Pohjanmaan ELY:n lausuntoon annettuun vastineeseen.

Vaikutuksia pintavesiin on täydennetty kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen. Kaavalla ei ole merkittäviä vaikutuksia alueen pintavesiin.

Voimaloiden tekniset ratkaisut estävät öljyn pääsemisen hallitsemattomasti voimalan ulkopuolelle.

Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu Vaalan kunnan ohjeiden ja alueidenkäyttölain vaatimukset huomioiden. Haarasuonkankaan tuulivoima-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hyväksymän ja voimaan kuulutetun maakuntakaavan tv-alueelle ja noudattaa siten suomalaista maankäytön suunnittelun hierarkista sekä tarkentuvan suunnittelun periaatetta.

Kaavan tulee perustua alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten arvioinnin osalta ei ole tullut esille sellaisia melu-, välke- ja maisemavaikutuksia, jotka kaavan tarkoitus ja tavoite huomioiden olisivat kohtuuttomia.

20 Muistutus E

Olen Vaalan kunnan vakituinen loma-asukas Otermalla. Haluan kiinnittää huomion kaavaehdotuksen alla mainittuihin asioihin, joilla on vaikutusta sekä lomalaisiin että asukkaisiin.

Missään muualla Suomessa ei ole vielä toteutettu yhtä korkeita tuulivoimaloita kuin mitä Haarasuonkankaan ehdotuksessa on. Niistä ei ole kokemuksia ja siksi laskelmat erityisesti melutasosta epäilyttävät.

Yleisötilaisuudessa 18.11.2024 kerrottiin, että Vaalan kunta on tehnyt aiemmin päätöksen kahden kilometrin varoalueesta asutuksen ja tuulivoiman välillä. Päätöksen aikana tuulivoimaloiden korkeus oli matalampi, joten päätös ei vastaa nykyistä tilannetta. Varoalueen välimatkaa pitäisi kasvattaa huomioiden uudet korkeudet.

Jos noudatetaan nykyisen päätöksen kahden kilometrin välimatkaa niin suunniteltujen tuulivoimaloiden korkeutta pitää alentaa.

Joensuunperällä on vakituista ja loma-asutusta. Näiden rakennusten melutason ja haittojen vähentämiseksi tulee kaavaehdotuksesta poistaa tuulivoimalat T16 ja T19. Kaavaehdotuksessa tulisi huomioida, eläin- ja kasvikunnan lisäksi, myös vakituisten ja loma-asukkaiden asumiseen ja elinympäristöön vaikuttavat olosuhteet.

Vastine:

Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu Vaalan kunnan ohjeet ja alueidenkäyttölain vaatimukset huomioiden. Haarasuonkankaan tuulivoima-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hyväksymän ja voimaan kuulutetun maakuntakaavan tv-alueelle ja noudattaa siten suomalaista maankäytön suunnittelun hierarkista sekä tarkentuvan suunnittelun periaatetta.

Kaavan tulee perustua alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten arvioinnin osalta ei ole esitetty sellaisia vaikutuksia, jotka kaavan tarkoitus ja tavoite huomioiden olisivat kohtuuttomia tai melutason ohjearvon vastaisia (Valtioneuvoston asetus

tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista 1107/2015). Muilta osin merkitään tiedoksi.

21 Muistutus F

Ei teollista tuulivoimaa oterman järven eikä herkän tervajoen varteen. Tervajoen herkkä kalakanta harri taimen ja yläjuoksun rapukannat häiriintyy myllyistä, mahdollisista silloista teistä ja linjoista. Myllyn rikkoutuessa alueen voimakas jokeen johtava ojitus voi aiheuttaa Oulujokeen asti ulottuvan ympäristö ongelman

Järven ympärissä pesii ainakin 2 kalasääskiä jotka saalistaa lähijärvillä ja lammeilla. Alueen Metso kanta on harvinaisen runsas 30 vuoden maasto kokemuksella. Maakotka saalistaa ja asustaa järven ympäristössä

. Metsäpeuran vaellus reitti kulkee alueen läpi pohjoiseen.

Järven kalastusarvo ulkopaikkakuntalaisille vähenee. Metsästys ja ulkoilu maastot vähenee huomattavasti

Vastine:

Vaikutuksia kalasääkseen ja maakotkaan on tarkistettu kaavaselostukseen. Vaikutusten arvioinnit lisätään kaava-aineistoon. Tiettyjä lajeja koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä, mutta lajien vastuuviranomaiset ovat käsitelleet tiedot.

Vaikutuksia metsäpeuraan, ilvekseen ja karhuun on tarkistettu ja täydennetty kaavaselostukseen. Muilta osin merkitään tiedoksi.

22 Muistutus G

Vaalan kunta on luovuttanut kaavoitusoikeuden kilpailuttamatta ulkopuoliselle. vrt kunta- ja hankintalaki. Kilpailuvirastosta saadun puhelintiedon mukaan menettely on lainvastainen. Kaavan laadinnasta näkee, että kaavan suunnittelija on tehnyt esityksen yksinomaan tuulivoimayhtiön tarpeet huomioiden. Kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden tarpeet ja toiveet eivät näy riittävästi luonnoksessa, joka toteutuessaan esitetystä muodosta heikentää kunnan vetovoimaa viihtyisänä ja turvallisena asuinympäristönä. Tuulivoimaosayleiskaavan esitetystä laajuudesta vaikuttaa negatiivisesti kunnan imagoon ja sitä myötä matkailijamääriin.

Alueesta vain pieni osa on voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alueeksi. Vaikka maakunnallisessa Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaehdotuksessa alueelle esitetään laajempaa tuulivoimapuistomahdollisuutta. Ei suunnitelman pohjalta voi tehdä laajempaa suunnitelmaa, koska Energia ja ilmastovaihemaakuntakaava on vielä hyväksymättä. Alueelle on suunniteltu suurimmillaan 39 isoa tuulivoimalaa. Ehdotan, että VE1 vaihtoehtoa kehitetään supistamalla tuulivoimaloitten määrää ja samalla asuntojen ja vapaa-ajan asuntojensekä Otermanjärven etäisyyttä tuulivoimaloista voidaan kasvattaa.

Suunniteltu kaava-alue tulee liian lähelle vakituisia ja vapaa-ajan asuntoja sekä Otermanjärveä. Ehdotan, että tuulivoimaloita painotetaan kaavaillun alueen itä- ja eteläosaan sekä tarvittaessa supistetaan tuulivoimaloiden määrää, jos suunnitellulle alueelle ei mahdu kaikki 39 tuulivoimalaa.

Etäisyys Otermanjärvestä tulee olla minimissään viisi (5) kilometriä ja asutukseen ja vapaa-ajan asuntoihin kolme (3) kilometriä. Kuntalaisia ja vapaa-ajan asukkaita tulee kohdella tasa-arvoisesti. Suunnitteilla olevassa energia ja ilmastokaavassa mm ehdotetaan, että tuulivoimalat tule sijoittaa vähintään viiden (5) kilometrin etäisyydelle Oulujärvestä.

Kunta on aiemmin päättänyt etäisyydeksi tuulivoimaloista asutukseen ja vapaa-ajan asuntoihin kaksi (2) kilometriä. Silloin myllyjen korkeus oli 230 metriä. Kaavassa myllyjen korkeus tulisi olemaan n 270 m. Tämä huomioiden ja haittoja vähentäen etäisyys asutuksen ja myllyjen välille tulisi olla vähintään kolme (3) kilometriä. Suunnittelussa on huomioitava myös muiden lähialueille suunniteltujen ja rakenteilla olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutus. Selostuksessa sitä ei ole huomioitu riittävästi. Alueelle on suunnittelussa kohtuuton määrä rakennettavaa tuulivoimaa, kun huomioidaan Vaala ja sen ympäristön kunnat (Puolanka Utajärvi, Paltamo ja Kajaani).

17.10.2025

Energia ja ilmastokaavaluonnoksessa Susisuon tuulivoimapuistokaava on ehdotettu poistettavaksi ja osa sitä siirrettäväksi Haarasuonkankaan alueeseen. Miten tämä vaikuttaa jatkosuunnitteluun?

Mallinnuskuvat näyttävät, kuinka valtavat määrät tuulivoimaloita tulee näkymään asutuilla alueilla. Tämä heikentää viihtyisyyttä asuin ja vapaa-ajan asunnoissa.

Toteutetaan radion-, TV:n-, puhelimen ja tietoliikenneyhteyksien signaalien toimivuuden mittaaminen eri puolilta tuulivoimapuistoa ennen kuin rakentamista aloitetaan. Tuulivoimaloitten käyttöönoton jälkeen tehdään mittaukset samoista paikoista samaan aikaan vuotta.

Tuulivoimalarakentamisen mahdollisesti aiheuttamat häiriöt tulee tuulivoimayhtiön kustannuksella saattaa pikaisesti samalle tasolle, kuin ne olivat ennen tuulivoimarakentamista. Velvoite tulee kirjata lupa-asiakirjoihin.

Tuulivoimapuistosta johtavien voimalinjojen alueen maanomistajia tulee kohdella samalla tapaa kuin tuulivoimaloitten alle jäävien maanvuokraajia.

Tuulivoimalarakennukset ovat purkamisen osalta maanvuokraajille ja kunnalle taloudellinen riski tulevaisuudessa. Samalla myös kunnan veronmaksajille myllyjen saavuttaessa elinkaarensa lopun. Kunnan tulee osallistua purkurahaston suunnitteluun, valvontaan ja hallinointiin. Purkurahastot on mitoitettu huomattavasti pienemmille tuulivoimaloille ja ovat nyt suunnitteilla olevien myllyjen purkukustannukset huomioiden huomattavasti alimitoitettut. Purkurahaston tulee olla riittävän suuri, jolla kyetään rahoittamaan tuulivoimaloitten purku ja muut jälkityöt. Korkeudeltaan 270 metriä korkeitten myllyjen purussa käytettyjen erikoisnostureitten vuokratkustannukset ovat erittäin kalliita, jota ei ole huomioitu riittävästi purkurahastoissa ja aiemmissa selvityksissä kustannuksista.

Voimaloiden omistajan mahdollisesti ollessa varaton, voimaloitten purkukustannukset jäävät ja loput kustannukset siirtyvät Vaalan kunnan ja sitä myötä kuntaan veroja maksavien vastuulle. Kunnan tulee osallistua purkurahaston toiminnan valvontaan ja hallinointiin. Kunnista Halsua ja Toholampi ovat ottaneet käyttöön mallin, jossa kunta on mukana valvomassa purkurahastotoimintaa.

Jos rakennetaan kaikki suunnitellut ja hyväksytyt tuulivoimapuistot. Tulee Suomessa olemaan ylikapasiteettia tuuliaikoihin. Tuulivoimayhtiöt pitää velvoittaa rakentamaan säätövoimaa ajoille, jolloin aurinko ja tuulienergiaa ei ole saatavilla. Pahimmillaan tämä voi johtaa vesivoiman voimakkaampaan sääntelyyn ja sitä myötä lisätä haittoja esim Oulujärven ja –joen varrella asuvien elin- ja asuinolosuhteisiin.

Tuulivoimapuiston ulkopuolisten alueitten maanomistajien haitat tulee tuulivoimapuiston rakennuttajan korvata, jos niistä aiheutuu rajoituksia alueen käytölle.

17.10.2025

Vastine:

Alueidenkäyttölain 77 c §:n mukaan: Jos 77 a §:n mukainen tuulivoimarakentamista ohjaava yleiskaava laaditaan pääasiallisesti yksityisen edun vaatimana ja tuulivoimahankkeeseen ryhtyvän taikka maanomistajan tai haltijan aloitteesta, kunta voi periä tältä yleiskaavan laatimisesta aiheutuneet kustannukset kokonaan tai osaksi. Kunta hyväksyy kaava-aluekohtaisesti perittävän maksun periaatteet ja maksun perimistavan sekä -ajan.

HE 141/2010 saman pykälän perustelut: *On todennäköistä, että esityksen tarkoittamat tuulivoimaloiden rakentamista suoraan ohjaavat yleiskaavat tulisivat kunnissa pääosin vireille tuulivoimahankkeeseen ryhtyvän taikka maanomistajan tai -haltijan aloitteesta. Jos kunta laatii ehdotetun 77 a §:ssä tarkoitetun tuulivoimarakentamista ohjaavan yleiskaavan pääasiallisesti yksityisen edun vaatimana ja tällaista etua edustavan tahon aloitteesta, olisi perusteltua, että kunnalla olisi mahdollisuus periä tältä kaavan laatimiskustannukset kokonaan tai osaksi. Taho voi olla tilanteesta riippuen suunnitteilla olevasta tuulivoimahankkeesta vastaava yhteisö, maanomistaja tai -haltija tai jokin muu toimija. Kunnalla ei olisi velvollisuutta kustannusten perimiseen, vaan asia olisi kunnan harkittavissa.*

Edellä kuvattua säädöstä sovelletaan käytännössä siten, että kunta hyväksyy kaavan laatijan, joka vastaa kaavoituksen hoitamisesta. Kaavan laatimiseen liittyvät kaavan laatijan kustannukset sekä kaikki kaavoituksen tarpeisiin tarvittavat selvitykset maksaa hanke-toimija. Yli 6000 asukkaan kunnassa tulee olla kaavoittaja, joka vastaa alueidenkäyttölain 20 §:n mukaisesti alueidenkäytön asiantuntemuksesta. Konsultti ei tee alueidenkäyttölaissa kunnalle säädetyt viranomaisen vastuulla olevia tehtäviä.

Tuulivoima-alueella on yhteensä 35 voimalaa. Pohjois-Pohjanmaan liiton 27.5.2025 hyväksymässä ja voimaan kuulutetussa maakuntakaavassa on osoitettu kaksi tv-alueita Haarasuonkankaan tuulivoima-alueelle. Voimalat on keskitetty maakuntakaavaehdotuksen tv-alue- ja osayleiskaavassa on otettu huomioon maakuntakaavan yleispiirteisyys sekä esitetyt tv-aluevaraukset. Esitys vastaa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista periaatetta keskittää voimalat isompiin kokonaisuuksiin.

Osayleiskaavassa ei ratkaista maanomistajan ja tuulivoimaa kehittävän yhtiön välisiä sopimuksia, joissa sovitaan mm. purkamiseen liittyvistä korvauksista. Tuulivoimalan purkamisesta ei ole Suomessa erityislainsäädäntöä. Ympäristöministeriö on käynnistänyt selvityksen lainsäädännön muutostarpeista. <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM012:00/2024>

Merkitään tiedoksi.

23 Muistutus H

Hei. Olemme aktiivisia mökkeilijöitä oterman järvellä. Kaava ehdotukset järkyttävät. Liki 300 metriä korkeat voimalat pilaavat järvimaiseman täysin. Melu ja välkkymis haitoista puhumattakaan. Oterman järven rannalla olevien kiinteistöjen arvon aleneminen ja jälleen myynti arvo rommuttuvat. En ole koskaan ymmärtänyt miksi voimaloita pitää laittaa sinne missä ei ole teollisuutta tai ihmisiä sähköä edes käyttämässä. Tästä ei hyödy muut kuin maanomistajat joita ei ole kovin montaa. Tuulimyllyt rannikolle tai merelle missä niitä oikeasti tarvitaan. Kysely mikä hankkeen alussa tehtiin oli aivan teennäinen. Ihmisiä arvelluttavat asiat on yritetty selittää jollain tavalla tuulivoiman hyväksi. Tuulivoimaloista pitäisi tehdä rehellinen ja puolueeton äänestys kuntalaisille ja maanomistajille tuulivoiman puolesta tai vastaan. Suosittelen Vaalan kunnan päättäjille katselu kierrosta tuulivoimapuistoissa. ennen kuin tekevät ratkaisevia päätöksiä. t. Aktiivinen mökkiläinen.

Vastine:

Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu Vaalan kunnan ohjeiden ja alueidenkäyttö-lain vaatimukset huomioiden. Haarasuonkankaan tuulivoima-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hyväksymän ja voimaan kuulutetun maakuntakaavan tv-alueelle ja noudattaa siten suomalaista maankäytön suunnittelun hierarkista sekä tarkentuvan suunnittelun periaatetta.

Kaavan tulee perustua alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten arvioinnin osalta ei ole esitetty sellaisia vaikutuksia, jotka kaavan tarkoitus ja tavoite huomioiden olisivat kohtuuttomia tai melutason ohjearvon vastaisia (Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista 1107/2015). Muilta osin merkitään tiedoksi.

24 Muistutus I

Esitämme vakavan huolenaiheen ja vastustuksen Vaalan kunnan kaavoitussuunnitelmasta Haarasuonkankaan alueen tuulivoimapuiston osalta. Erityisesti haluamme tuoda esiin, että tuulivoimaloiden rakentaminen Otermanjärven läheisyyteen olisi merkittävä uhka alueen asukkaille ja ympäristölle. Mielestämme hanketta ei olla suunnittelemassa kestäväällä ja alueen yhteisön tarpeet huomioivalla tavalla. Hyvin moni on esittänyt huolensa ja vastustuksensa hanketta kohtaan. **Vaalan kunnan tulee ottaa alueen asukkaat päätöksissään huomioon.**

Kunta toteaa useissa vastineissaan kaavaehdotukseen laadittuihin valituksiin, että "Kunnan tehtävä on kehittää monipuolisesti kuntaa. Maankäytön suunnittelun avulla kunta yhteensovittaa mahdollisesti kehittämiseen liittyvien ristiriitaisten intressien näkökulmia." Kysymme, että millä tavoin tässä voidaan puhua yhteensovittamisesta, kun kaavaehdotus on tehty täysin tuulivoiman rakentamisen ehdoilla? Alueen asukkaat vastustavat voimakkaasti hanketta, mutta "yhteensovittamisen hengessä" useissa valituksissa asukkaat ovat ehdottaneet tuulivoimaloiden siirtämistä 3-5 km:n päähän asutuksesta ja Otermanjärven rannoista, mutta Vaalan kunnan julkaisemassa kaavaehdotuksessa näitä ei ole otettu millään tavalla huomioon. Kaavaehdotukseen tehnyt muutokset alkuperäisiin VEO1 mukaisiin suunnitelmiin nähden ovat hyvin minimaaliset ja täysin merkityksettömät Otermanjärven asutuksen kannalta. Voimaloiden lukumäärää on vähennetty VEO1 suunnitelman eli suurimman mallin 39 voimalasta 35 voimalaan, ja maksimikorkeutta 300 metristä laskettiin 270 metriin. Poistetut voimalat ovat asutuksen ja Otermanjärven rannan näkökulmasta tuulivoima-alueen kaukaisimmalta reunalta, eli muutokset eivät vähennä lainkaan maisema-, melu tai välkehaittaa Otermanjärvelle. Mielestämme jo olemassa olevan maankäytön huomioiminen pitäisi olla uusien kaavaehdotusten lähtökohta, eikä se tässä Haarasuonkankaan kaavaehdotuksessa toteudu. Vai onko kunta sitä mieltä, että jo olemassa olevaa alueella olevaa kaavan mukaista alueen käyttöä (=pysyvää ja loma-asutusta) tarvitse huomioida?

Vaalan kunta on itse kaavoittanut Otermanjärven alueen laajasti loma-asutusalueeksi hyväksymällä rantakaavat ja rakennusluvut, ja nyt se on muuttamassa alueen teollisuusalueeksi. Vaalan kunta perustelee tuulivoimasuunnitelmia mm. sillä, että kunnan alueella on sovittu 2 km tuulivoiman suojaetäisyydeksi asutuksesta. Miksi Oulujärvellä ollaan kuitenkin hyväksymässä 5 km tuulivoimavapaata suojavyöhykettä, kun vastaava suojavyöhyke Otermanjärvellä on vain 2 km? Vaalan kunnan kaavoittajalta saadun tiedon mukaan Oulujärven alueen suurempaa suojavyöhykettä perustellaan sillä, että alue on määritelty suojeltavaksi. Miksi Oulujärveä tarvitsee suojella, mutta Otermanjärven aluetta ei? Otermanjärvi on pienempi ja alttiimpi tuulivoiman haitoille (esim. maisemahaitta on huomattavampi Otermanjärvellä, koska järvelle ei jää pienintäkään kolkkaa, mihin voimalat eivät näkyisi), joten mielestämme pienempää suojavyöhykettä on mahdotonta perustella. Näemme tässä vakavan uhan, että Vaalan kunta kohtelee asukkaitaan epätasa-arvoisesti. Lisäksi kunnalle tulisi tällaisista päätöksistä merkittävää mainehaittaa.

17.10.2025

Edellä esitettyihin näkemyksiini viitaten kysymme, miten Vaalan kunta on ottanut Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen YVA-prosessia koskevassa perustellussa päätelmässä esiin nostetut seikat ([Perusteltu päätelmä: Haarasuonkankaan tuulivoimahanke, Vaala](#)):

“YVA-prosesseissa halutaan osallistaa paikallisia asukkaita ja saada heidät mukaan vaikuttamaan omaan elinympäristöään koskevissa suunnitteluhankkeissa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan Haarasuonkankaan hankkeessa paikallisten mielipiteeseen ja näkemykseen suhtaudutaan YVA-selostuksen tulkinnoissa jopa vähätellen. YVA-selostuksessa toistuu toteamus subjektiivinen kokemus – ikään kuin asukkaiden mielipiteet olisivat toisarvoisia mitattavan kvantitatiivisen tiedon rinnalla (vrt. esim. melumittaukset, välkemäärät). Laadullisella aineistolla on sama tutkimuksellinen arvo kuin mitattavilla suureilla, jos mielipiteistä pystytään tekemään yhteisötason suuntaa antavia yleistyksiä. Haarasuonkankaan asukaskyselyn vastausaktiivisuus on korkea ja se osoittaa mielenkiintoa hanketta kohtaan. Hankkeen tiedottamisessa on ollut selviä puutteita: lähes puolet kyselyyn vastanneista kuuli hankkeesta vasta kyselyn kautta. Hankkeen paikallinen sosiaalinen hyväksyntä on kyselytulosten perusteella heikko. Jatkosuunnittelussa on syytä miettiä vaikuttavia keinoja. Pelkkä muodollinen tiedottaminen ei palvele sosiaalisen hyväksynnän muodostumista – paikallisten palautteen arvostaminen ja hyödyntäminen on siinä ensisijaisen tärkeää.”

“Hankkeen paikallinen sosiaalinen hyväksyntä on kyselytulosten ja arviointiselostuksesta saatujen mielipiteiden perusteella heikko. Asukkailla ja loma-asukkailla on laajaa vastustusta hanketta ja etenkin sen laajuutta kohtaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että saatu palaute tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa ja edistää sosiaalisesti paremmin hyväksyttävää hanketta.”

“Yhteysviranomaisen katsoo, että hanke ei ole esitettyssä muodossa toteuttamiskelpoinen merkittävien maisemallisten yhteisvaikutusten vuoksi. Hankkeen jatkosuunnittelussa on esitettävä konkreettisia lievennystoimenpiteitä maisemavaikutusten saattamiseksi kohtuulliselle tasolle useiden hankkeiden yhteisvaikutukset huomioiden.”

Kunnan siis tulee ELY-keskuksen perustellun päätöksenkin mukaan ottaa alueen asukkaiden mielipiteet huomioon. Tällä hetkellä näyttää vahvasti siltä, että asukkaiden mielipiteiden vähättely on jatkumassa, vaikka viranomaistaholta siitä on varoitettu. Siksi haluamme tuoda esiin, että olemme koko tätä tuulivoimahankeä vastaan, mielestämme Otermanjärven (loma-)asutusalue ei sovellu tähän tarkoitukseen eli muutettavaksi voimala-alueeksi. Vähimmäisvaatimuksenamme on,

17.10.2025

että kaava laaditaan VE2-esityksen mukaisesti, jolloin voimaloita ei olisi niin laajasti Otermanjärven rannoilla. Lisäksi etäisyyden rannasta ja asutuksesta tulee olla suurempi. Perusteltua olisi käyttää samaa etäisyyttä kuin Oulujärvellä, eli 5 km:ä. Lisäksi voimaloiden korkeutta tulee rajata tiukemmin kuin nykyisessä ehdotuksessa, jossa maksimikoko on 270 metriä. Nämä muutokset huomioisivat nykyisen kaavanmukaisen alueenkäytön ja yhteensovittaisi eri intressejä omaavat toimijat paremmin yhteen, kuten Vaalan kunta omissa vastineissaan esittää tekevänsä.

Vastine:

Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu Vaalan kunnan ohjeiden ja alueidenkäyttölain vaatimukset huomioiden. Haarasuonkankaan tuulivoima-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hyväksymän ja voimaan kuulutetun maakuntakaavan tv-alueelle ja noudattaa siten suomalaista maankäytön suunnittelun hierarkista sekä tarkentuvan suunnittelun periaatetta.

Perusteltu päätelmä on otettu huomioon ja kaavaluonnosta on muokattu kaavaehdotusta varten vaikutusten lieventämiseksi. Voimaloiden määrää on laskettu ja voimaloiden maksimikorkeutta on pienennetty luonnokseen verrattuna. Voimaloiden sijaintia on myös vaikutusten arvioinnin ohjaamana muutettu.

Kaavoitus on maankäytön erilaisten tarpeiden yhteensovittamista. Aiemmat kaavat eivät ole esteenä uusien kaavojen laatimiselle, kunhan ne laaditaan voimassa olevien lakien, kaavahierarkian sekä tarkentuvan suunnittelun periaatteita noudattaen. Kuntien tulee alueidenkäyttölain 20 §:n mukaisesti huolehtia alueiden käytön suunnittelusta ja maapolitiikan harjoittamisesta alueellaan. Haarasuonkankaan tuulivoima-alueen osayleiskaava on laadittu alueidenkäyttölain 9 §:n mukaiset selvitykset, lisäksi kaavassa on huomioitu maakuntakaava ja sen päivitykset.

Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä esittämät täydennysesitykset sekä viranomaisten ehdotusvaiheen kuulemisen jälkeen antamat lausunnot on otettu keskeisiltä osin huomioon. Muutokset kaavakarttaan ja selostukseen on kirjattu liitteeseen 24 (Ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeen tehdyt muutokset 2025). Merkitään tiedoksi.

17.10.2025

25 Muistutus J

Osallistuin yleisötilaisuuteen 18.11 etäyhteydellä.

Esitin kysymyksen: Onko olemassa jotain erityistä syytä, että tuulivoimaloita ei voisi sijoittaa kauemmas asutuksesta ja loma-asunnoista, esimerkiksi kolmen kilometrin etäisyydelle. Näin voitaisi pienentää asutukselle tulevia haittoja.

Kaavoittaja vastasi, että Vaalan kunnassa on ohje. Tuulivoimalan voi sijoittaa kahden kilometrin etäisyydelle. Muuta tietoa kysymykseeni ei annettu. Tästä voi yksiselitteisesti päätellä, että haittojen pienentäminen ei ole ollut pääajuri voimaloiden sijoittamisessa. Ajatuksena ilmeisesti vain, että kun saa laittaa kahden kilometrin päähän niin sitten laitetaan. **Johtopäätöksenä voi todeta. Ei ole estettä sijoittaa voimaloita kauemmas asutuksesta, tämä on vain tahtokysymys.**

Tilaisuudessa kysyttiin voimaloiden korkeudesta useita kertoja, esitettiin, että voisiko maksimikorkeutta pienentää sellaisiin mittoihin mitä nyt rakennetaan. Tähän vastasi hankkeen edustaja, että kaavaehdotuksen korkeus 270 m on kannattavuuskysymys, voimaloiden maksimikorkeutta on laskettu jo 30 m ja se kannattavuuden alarajoilla.

Asiaan palattiin vielä useasti ja hankkeen edustaja kertoi myöhemmin, että 270 m korkeus on varauma sille, että kun mahdollisesti muutaman vuoden päästä, kun päästään rakentamaan, niin teknologia voi olla kehittynyt ja se mahdollistaa korkeammat tuulivoimalat kuin nyt rakennetaan. Tässä yhteydessä esitin kommentin, että juuri äsken hankkeen edustaja kertoi, että tässä hankkeessa matalammat kuin 270 m korkeat voimalat eivät ole kannattavia. Sain tähän vastauksena diipadaapaa. **Tästä voi selkeästi vetää johtopäätöksen, että maksimikorkeutta voi edelleen laskea, se ei ole hankkeen toteutumisen este.**

Vastine:

Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu Vaalan kunnan ohjeiden ja alueidenkäyttölain vaatimukset huomioiden. Haarasuonkankaan tuulivoima-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hyväksymän ja voimaan kuulutetun maakuntakaavan tv-alueelle ja noudattaa

17.10.2025

siten suomalaista maankäytön suunnittelun hierarkista sekä tarkentuvan suunnittelun periaatetta.

Osayleiskaavassa määrätään voimaloiden enimmäiskorkeudesta, joka ei ole velvoittava, vaan suurin mahdollinen.

Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Merkitään tiedoksi.

26 Muistutus K

Muistutus Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotukseen

Vanhemmillani on loma-asunto Otermalla, joka on myös minun käytettävissäni. Haluan kiinnittää huomion kaavaehdotuksen alla mainittuihin asioihin, joilla on vaikutusta sekä lomalaisiin että asukkaisiin.

Tuulivoimalat ovat korkeampia kuin ehdotelmassa jolloin kahden kilometrin suoja-alueita voidaan pitää vain viitteellisenä, koska tämän kokoisista voimaloista ei ole aiempaa kokemusta.

Alueen luonto tulee muuttumaan peruuttamattomasti ja itsekin metsästystä harrastavana tämä huolettaa.

Tervajoen tilanne huolettaa myös suuresti. Tuulipuiston rakentaminen tulee vaikuttamaan myös joen virkistyskäyttöön esim. kalastuksessa ja melomisessa.

Joensuuntien vapaa-ajan ja vakituisten asujien huolet tulee ottaa huomioon tuulipuisto hankkeessa toisin kuin nyt on tehty. Tästä myös suora lainaus yhteysviranomaiselta aiheeseen liittyen:

'Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan Haarasuonkankaan hankkeessa paikallisten mielipiteeseen ja näkemykseen suhtaudutaan YVA-selostuksen tulkinnoissa jopa vähätellen.'

Vastine:

Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu Vaalan kunnan ohjeiden ja alueidenkäyttölain vaatimukset huomioiden. Haarasuonkankaan tuulivoima-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hyväksymän ja voimaan kuulutetun maakuntakaavan tv-alueelle ja noudattaa siten suomalaista maankäytön suunnittelun hierarkista sekä tarkentuvan suunnittelun periaatetta.

Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä esittämät täydennysesitykset sekä viranomaisten ehdotusvaiheen kuulemisen jälkeen antamat lausunnot on otettu keskeisiltä

17.10.2025

osin huomioon. Muutokset kaavakarttaan ja selostukseen on kirjattu liitteeseen 24 (Ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeen tehdyt muutokset 2025).

Kaavan tulee perustua alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten arvioinnin osalta ei ole tullut esille sellaisia melu-, välke- ja maisemavaikutuksia, jotka kaavan tarkoitus ja tavoite huomioiden olisivat kohtuuttomia.

Voimaloiden määrää on laskettu ja voimaloiden maksimikorkeutta on pienennetty luonokseen verrattuna. Voimaloiden sijaintia on myös vaikutusten arvioinnin ohjaamana muutettu.

Merkitään tiedoksi.

27 Muistutus L

Muistutus Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotukseen

Olen Vaalan kunnan nykyinen loma-asukas ja entinen vaalalainen. Meillä on mökki Otermajärven rannalla 2 km päässä Haarasuonkankaan tuulivoimapuistosta. Mökistä nauttii jo neljäskin sukupolvi ja mökin suurimmat käyttöarvot ovat hiljaisuus, valosaasteen puute ja maisema; nämä kaikki arvot tuulivoimapuisto pilaa.

Yhteysviranomaisen vastineessa on todettu, että kyselyyn on vastattu aktiivisesti ja tuulivoimapuistoa on enimmäkseen vastustettu. Suora lainaus: 'Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan Haarasuonkankaan hankkeessa paikallisten mielipiteeseen ja näkemykseen suhtaudutaan YVA-selostuksen tulkinnoissa jopa vähätellen.'

Vaalan kunnan tulee ottaa huomioon kuntalaisten ja loma-asukkaiden mielipiteet. Jos tuulivoimapuistoa halutaan edelleen edistää, pitää vähentää haittoja. En löytänyt mitään tietoa siitä, että 270 metrin tuulivoimaloita olisi Suomessa, joten kokemusta esim melutasosta ei ole. Tuulivoimalan kokonaiskorkeutta tulee edelleen pienentää 270 metristä vähintään 20 m.

Joensuunperän asutukselle ja loma-asutukselle kohdistuvia haittojen vähentämiseksi tulee lähimpänä järveä olevat tuulivoimalat T16, T19 ja T22 poistaa kaavaehdotuksesta; nämä poistot vähentävät haittoja Holapansaaren itäpuolisen järven käyttäjiltä sekä kaikilta niiltä, joilla on näkymä Otermajärven itärannalle.

17.10.2025

Vastine:

Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu Vaalan kunnan ohjeiden ja alueidenkäyttölain vaatimukset huomioiden. Haarasuonkankaan tuulivoima-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hyväksymän ja voimaan kuulutetun maakuntakaavan tv-alueelle ja noudattaa siten suomalaista maankäytön suunnittelun hierarkista sekä tarkentuvan suunnittelun periaatetta.

Kaavan tulee perustua alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten arvioinnin osalta ei ole tullut esille sellaisia melu-, välke- ja maisemavaikutuksia, jotka kaavan tarkoitus ja tavoite huomioiden olisivat kohtuuttomia. Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen on laadittu tarkentava melu- ja välkemallinnus päivitettyillä voimalatiedoilla. Melun vaikutus on jossain määrin pienentynyt.

Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä esittämät täydennysesitykset sekä viranomaisten ehdotusvaiheen kuulemisen jälkeen antamat lausunnot on otettu keskeisiltä osin huomioon. Muutokset kaavakarttaan ja selostukseen on kirjattu liitteeseen 24 (Ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeen tehdyt muutokset 2025).

Merkitään tiedoksi.